ХЯАГТЫН МИЛЛИОН ПҮҮД

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ ТАРЯАШАДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР ЭХИЛҺЭН ДОЛГИТО ХҮДЭЛӨӨН ҮРГЭДЭНЭ

ЧАС, МИНУТА БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДА— ТҮРҮҮ ТЕХНОЛОГИ

Республикымнай колхоз, совхозуудта таряа хуряалга үдэрhөө үдэрэ үргэдэжэ байна. Горох хуряахынгаа хажуугаар Хяагтын, Зэдын, Улаан-Үдын, Баргажанай болон бусад үйлэдбэриин управлениинуудэй ажахынууд хара таряа, шэниисэ амяарлан хадажа, зарим газарта комбайнаар сэхэ хуряажа захалаа.

Энэ жэлдэ ороохо таряан урда урдынхиhаа 10—12 үдэр эртэ, үргэлжэдөө эдеэшэбэ. Тиимэhээ шэнэ ургасаа гээлтэ хоролтодо оруулхагүйн тула олохон ажахынууд таряа хуряалгадаа түрүү технологи нэбтэрүүлэн, Ставрополинхидай жэшээгээр хуряалга дээрэ минута, час бүхэниие тооложо, түргэнөөр, hаадгүйгөөр ажаллажа оронхой.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд баян ургасаяа гээшье гээлтэдэ оруулангүй, хуряалгын бүхы хүдэлмэриие ставрополинхидай жэшээгээр үнгэргэхэ гэжэ шиидээд, ургаса хуряалгын түсэб нарин нягтаар зохёоhон, поли бүхэнэй ургаса шэнжэлжэ, тэрэниие ямар аргаар хуряахаб гэжэ уридшалан тодорхойлhон, полиёо загуун загуудаар хубааржа үгэhэн байна. Энэ талаар Охин-Булагай, «Эрдэм» совхозууд, «Коммунизм», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэhэн байна.

Шэниисэ, хара тарягаа долоон үдэртэ хадажа, мүн эды шэнээн сагта баалаа суглуулан сохижо абахаар шиидэhэн Борьёогой совхозой (Зэдэ) механизаторнууд хараалhанаа хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ. Эдэнэр хуряалгын түрүүшын үдэрhөө үргэн абасатай хорёод жатка табижа, 5000 гектар хадаа бшуу. Үнгэрэгшэ жэлдэ «ЖВН-10» жаткаар 1170 га хадажа, 290 га баал суглуулан сохижо, совхоз доторoo суурхаhан комбайнер Кирилл Сергеевич Зайцев үдэртөө 60 гектар хадана. Комбайнер Василий Андреевич Протасов мүн жаткаар хоёр үдэр хахадта 260 га хадаа гэhэн мэдээсэл абтаба.

Эдэ түрүүшүүлэй жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, таряа хуряалгаяа түргэнөөр, hаадгүйгөөр үнгэргэхын тула ургаса хуряалгын бүхы хүдэлмэриие нарин нягтаар түсэблэхэ, ёhотой hайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Таряа хуряалгын техникэ эрхим шанартайгаар бэлэдхэхын хажуугаар тэрэнээ хоёр халаанда хүдэлгэхөөр комбайнер, машинистаар хангаха шухала. Тиигээд тэдэнэрэй халаан бүридэ хадажа, хуряажа абахаар багсаажа, полинуудаа тэбхэрлэн хубаарилха, уридшалан загуун гаргаха эрилтэ табигдана.

Хэрбээ тарягаа амяарлан хадабал, тэрэнээ саг дары хуряажа абаха, комбайнhаа гараhан таряае hаадгүйгөөр зөөхын тула автомашинануудаа бас хоёр халаанда хүдэлгэхөөр бэлэдхэхэ шухала. Тиихэ зуураа тоог дээрэ ороhон таряае саг соонь сэбэрлэжэ, хатаажа абаха харюусалгатай хүдэлмэриие мартажа болохогүй. Тиимэл хадань таряа хуряалгаяа хурданаар, hаадгүйгөөр үнгэргэхэ гэжэ шиидэhэн ажахынууд тоогуудаа hайнаар бэлдэхэ, тэндэхи бүхы хүдэлмэриие эмхиhожоруулха, үдэр hүнигүй ябуулха хэмжээ абажа байнхай.

Комбайн, жатка бүхэнэй минута, час бүри хэхэ ажалыень тодорхойлхо, тэдэниие заашье hаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула техническэ харууhалга, техническэ туhаламжа жэнгүйгөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энээн тушаа комбайн, жактануудай бүлэг бүхэндэ техническэ харууhалга, заhабарилга хэхэ тусхай механизаторнуудые табижа, хэрэгтэй бүхы зүйлнүүдээр хангахада аша үрэ ехэтэй байhаниинь хабарай тарилгын үедэ элирhэн. Мүнөө ургаса хуряалга дээрэ энэ дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ушартай.

Жаткын машинист, комбайнер гээшэ таряа хуряалгын шиидхэхы хүсэн. Тиимэhээ тэдэнэрые халуун анхаралаар хүреэлхэ, ажалладаг газартань халуун эдеэгээр таhалдуулхагүй, hүниин сагта хүдэлхэдэнь хэрэгтэй болохо бүхы түхеэрэлгэнүүдээр хангаха шухала. Гэхэтэй хамта тэдэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хэhэн хүдэлмэриинь дүнгүүдые үдэр бүри халаан бүхэндэ согсолжо, олоной анхархаар харуулжа байха болоно. Тиихэдээ түрүүшүүлые материальна талаар урмашуулха, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаhан механизаторнуудта ехэ түлбэри тогтоохо гээшэ мүн лэ удха шанартай. Энээн тушаа Хориин үйлэдбэриин управлениин совхозуудта хэрэглэгдэдэг ажалай түлөөhэнэй гурим hонирхолтой. Тэдэнэр таряа хуряалгын түрүүшын 15 үдэртэ үгтэдэг 50 процент нэмэлтэ түлөөhые имагтал бүтээсэ ехэтэйгээр, hайн шанартайгаар ажаллаhан механизаторнуудта олгодог байха юм.

Ороохо тарягаа хурданаар хуряаха зуураа хүдэлмэриин шанар hуладхажа болохогүй. Тиимэhээ партийно-гүрэнэй хиналтада туhалха бүлэгүүд болон постнууд ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрhөө захалжа ороохоной гээлтэтэй эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ, нэгэшье хоолос, монсогоршье ороохо гээлтэдэ оруулхагүй гэжэ оролдохо ушартай.

Тиигэбэшье таряа хуряалгын эхилхэhээ хойшо дутагдалнууд, алдуу эндүүнүүд али олон үзэгдэнэ. Зарим ажахынууд поли бүхэнэй ургасые шэнжэлжэ үзэнгүйгөөр, нэгэн гэбэл, тарягаа комбайнаар сэхэ хадаха гэжэ хайран сагаа миил алдана, үгы гэбэл, амяарлан хуряалга хэрэглэхэ ёhотойл юм гэhэн шэнги, шэнгэнээр, набтараар ургаhан тарягаа жаткаар хадана. Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой бирагүйгөөр ургаhан шэниисээ амяарлан хадаhаниинь тарянай баал миил газар дээрээ хэбтэшоо. Ургаса хуряалгын түрүү арга хэрэглэхэдээ нимэ ёhо тэдысэ хандажа болохогүй.

Ороохо таряа урдынхиhаа эртэ эдеэшэжэ, зарим ажахынууд хуряалгадаа хүсэд бэлдээгүй байжа, хадалга, хуряалгаяа гэдэргэ татана, ороохо таряа гээлтэдэ оруулха аюул тохёолдуулна. Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин «Маяк» колхозой олонхи комбайнуудынь, жаткануудынь мүнөө хүрэтэр заhабарилагдаагүй байhаар. Зарим ажахынууд таряа зөөхэ автомашинануудаа бэлэн болгоогүй, ороохо сэбэрлэхэ, хатааха түхеэрэлгэнүүдээ, тоогуудаа бэлдээгүй байжа, дээрээ ортобо. Мүн олохон колхоз, совхозууд таряа хуряалгые хурданаар, hаадгүйгөөр ябуулха зуураа, hолоомо hүрилхэ, комбайнай hүүлээр тэрэ доронь плуг табижа, намарай эртын паар хахалха тушаа бодомжолоогүй байна.

Ургаса хуряалга дээрэ ушарhан эдэ дутагдалнуудаа ябуул усадхажа, нэгэшье үдэрөөр хожомдонгүй таряа хуряалгадаа бүхы техникэсэ табижа, түрүүшын үдэрhөө бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй, тэндэхи партийна организацинуудай мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго мүн.

ТҮРҮҮ АРГА, БОГОНИ БОЛЗОР—МАНАЙ ХАНИ

КПСС-эй ЦК-гай түүхэтэ декабриин, февралиин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин хүдөөгэй ажалшад үйлэдбэриингөө бүхы hалбаринуудые интенсификациин замаар хүгжөөхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубита оруулжа байна.

Управлениин колхоз, совхозуудта байгша ондо тарялан элдүүрилгэ нилээд hайжарhан, ургаса багатай ургамалнуудай тарилга хороогдожо, газар тарялан эрхилэлгэ хараата гуримшуулагдаа. Нёдондонойхиhоо нилээд ехэ шэниисэ, горох болон бусад ороохото ургамалнууд таригдаа. Мүнөө бүхы колхоз, совхозуудта бараг hайн ургаса эдеэшэжэ, хаа хаанагүй ургаса хуряалга захалаа. Энэ халуун хүдэлмэридэ бэлдэхэ зуураа, механизаторнууд хуряалгынгаа бүхы техникэ саг соонь, hайн шанартайгаар заhабарилhан юм.

Үйлэдбэридөө эрдэмэй, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлhэнэй, колхознигуудай болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй үсэд шангаар ажаллаhанай ашаар муу бэшэ ургаса туйлагдаба. Энэ ургасаяа түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха гээшэ управлениин таряашадай эгээн шухала зорилго болоно. Управлениин ажахынуудта хуряалгын агрегадуудые хоёр халаанда хүдэлгэхөөр механизаторнууд бии. Олониитын hуралсал дүүргэжэ гараhан механизаторнууд комбайнай штурвалда, тракторай рульда hуужа байна.

Олонхи колхоз, совхозууднай хуряалгаяа түрүү аргаар эмхидхэхэ, үргэн абасатай техникэ хэрэглэхэ, хуряалгын бүхы механизмуудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, тарягаа эгээн богони болзорто хуряажа абахаар шиидэнхэй.

Мухар-Шэбэрэй таряашадай уряада бодото хэрэгээрээ харюусан, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин хүдөөгэй ажалшад энэ жэлдэ гүрэндөө 1 миллион пүүд таряа худалдаха гэhэн социалис уялга хараалба. Энэ уялгаяа дүүргээд байхадаа управлениин колхоз, совхозууд өөhэдыгөө hайн шанартай сортовой үрэhөөр хүсэд хангаха, колхознигуудтаа ороохо хубааха, ниитын малда нёдондонойхиhоо нилээд ехэ таряа талханай зүйл үлөөхэ аргатай байха юм.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд гүрэндөө 27 мянган центнер таряа худалдаха гэжэ шиидээ. Тиин түсэбынь 15 мянган центнер. «Родина» колхоз гүрэндөө 20 мянган центнер, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз — 20 мянган центнер, Сэлэнгын совхоз — 8 мянган центнер таряа тушааха уялга абаа.

Байгша ондо управлениин механизаторнууд хуряалга хэжэ байха зуураа, намарай паар хахалха хүдэлмэриие үргэнөөр эмхидхэхэ юм. Мүнөө жэл колхоз, совхозуудтамнай 30 мянган гектар намарай паар хахалагдаха.

(Колхоз, совхозуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялганууд үйлэдбэриин управлениин партиина эдэбхитэдэй суглаан дээрэ баталагдан абтаа).

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 197 (10565) | 1964 оной августын 20, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ДОБТОЛГЫН ДОЛГИТО АЯЛГА

◆ Погранична совхозой нэгэдэхи отделенидэ шэнэ ургасын түрүүшын 3,5 мянган центнер ороохон тоог дээрэ буугаа. ◆ Тэрээнhээ 1200 центнерынь гүрэндэ тушаагдаа ◆ Түрүү комбайнер Борис Поляков 80 га хуряажа, 1050 центнер таряа сохёо.

ХЯАГТЫН-АДАГ. (Телефоноор абтаба). Энэ жэлдэ тарянай газар шииг нойтоор элбэг байжа, ургаса жэгдэ hайнаар, үдхэноор шье гаража эхилээ hэн. Тиигээд июлиин hүүл багаар, августын эхеэр айхабтар шанга наран шаража, тарянай хатаха, хоолостоо эдеэшэхые эрид түргэдхөө.

Манай 1-дэхи отделениинхид эртэ тариhан шэниисэ, хара тарянайнгаа ургасын нэгэ жэгдээр эдеэшээд, ороохонойнь хатажа эхилхэлээр нэгэшье үдэр гээнгүй, августын 14-hөө комбайнуудые табяад, сэхэ хуряажа ороо. Хэрбээ тэрэнээ амяарлан хадаха болоо hаамнай, гээлтэ гараха, ажал хүдэлмэриньшье үлүүсэ ехэ болохо байгаа. Гадна тарямнай гол түлэб буртаг үбhэ үрмэдэhэгүй сэбэр. Тиимэhээ комбайнаар сэхэ хуряахада ямаршье hаадгүй байна.

Түрүүшын үдэрhөө «СК-3» түхэлэй дүрбэн комбайн ябажа эхилээ. Харин тэрэ үдэр үшөө гурбан «С-6» комбайн нэмэжэ табяабди. Ургаса хуряажа захалhан үдэрhөө комбайнернуудай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Жэшээнь, дүршэлтэй бэрхэ комбайнер Борис Поляков дүрбэн үдэр соо 80 га таряа хуряажа, 1050 центнер ороохо сохёо. Мүн үнинэй механизаторнууд Бадма Тулгуров, Александр Савичев гэгшэд гурбан хоногто тус тустаа 55—60 га таряа хуряагаад, 560—600 центнер шэнэ ургасын ороохо сохинхой.

Отделенидэмнай бүхыдөө 300 гаран гектар ургаса хуряагдаад, тоог дээрэ 3500 шахуу центнер алтан шара шэниисэ буулгагдаад байна. Тэрээнhээ 1200 центнерынь гүрэндэ тушаагаабди. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, сүүдхэ бүри шэнэ ургасын дээжэ, шэлэмэл hайн 500—600 центнер ороохо Хяагтын адагай бэлэдхэлэй пунктда ашажа ябуулнабди.

Тээсгэнэй шанга халуун боложо, таряа зарим тэды хатаагаашье hаань, бүхыдөө ороохоной гарасань нёдондонойхиhоо hураггүй hайн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Даб дээрэ хаража үзэхэдэ, га бүриhөө дунда зэргээр 12—13 центнер шэниисэ абтана. Тиихэдэ гектар бүриhөө 15—16 центнер ороохоной гарахаар hайн ургасатай газарнуудшье яhала бии. Тэндээ мүнөө «ЖВН-6» түхэлэй жаткатай хоёр комбайн табяад, амяарлан хадажа эхилэнхэйбди.

Автомашинын жолоошод комбайнhаа гараhан таряа таhалгарягүй зөөжэ, агрегадуудые hаадгүй хүдэлгэхэhөө гадна, ороохо бэлэдхэлэй пунктда зөөжэ, бас эрхим hайнаар хүдэлнэ. Тусхайлбал, отделениимнай жолоошод Николай Казанцев, Сергей Очиров, Виктор Шаныгин гэгшэд дүрбэн үдэр соо комбайнуудhаа 3500 центнер ороохо тоог дээрэ зөөгөөд, үшөө hүниндөө хүдэлжэ, 1200 центнер таряа бэлэдхэлэй пунктда абаашаа. Эдэмнай ёhотойл жэшээ абамаар түрүүшүүл гээшэ.

Манай отделениинхид энэ жэлдэ бүхыдөө 3300 гектар, тэрэ тоодо 2,8 мянган га шэниисэ, гол түлэб арбаад хоног соо сүм хуряажа абаха зорилготой юм. Энээндээ хүрэхэ байхабди. Хэрбээ мүнөө 1200 центнер таряа тушаагаад байбал, саашадаа үдэр бүри 800—1000 центнер хүрэтэр ороохо бэлэдхэлэй пунктда оруулхадаа, гүрэнэйнгөө түсэб августын 20 болотор сүм дүүргэхэбди.

Отделениинхид ургасаяа гээлтэгүйгөөр, түргэнөөр хуряаха, таряа гүрэндэ тушаахынгаа хажуугаар, ерэхэ жэлэй ургасада hаналаа табина. Комбайнай хойноhоо сохигдоhон hолоомыень тусхай волокушануудаар татуулан, тарялангай захада гаргаад, соможо абанабди. Харин үдхэн ургасатай газарай hолоомые бултыень газарайнь захада гаргаха аргагүй байhан дээрэhээ тарялангайнь дунда hүрилнэбди. Тэрэниие тойруулаад, загуун хэжэ хахалхада өөрэгүй ха юм. hолоомонhоо сэбэрлэгдэhэн 70 га газар хахалагдаба. Тэрээнhээ бүришье ехые хахалха зад, газарай хүрьhэн ехэ хатанхай байжа, бороогой орохые хүлеэд гэнэбди. Энэ жэлдэ сентябриин тэн болотор бүхыдөө 1200 га намарай эртын паар заабол хахалха зорилго табигдана. Юуб гэхэдэ, намарынь эртэ хахалhан hайн паар хабар хахалжа тариhанhаа ургасаараа hураггүй дээшээ байна гэжэ энэ жэлэй эрхэ байдал харуулна. Жэшээлхэдэ, нёдондо намар эртэ хахалhан паар дээрээ мүнөө га бүриин 12—13 центнер ургасын гарахадань, хабар хахалжа тариhан газарhаамнай ургасань гектарай 5—6 центнерhээ дээшэ болохоор бэшэ.

Н. КУДИНОВА,
Погранична совхозой тарян ажалай бригадын бригадир, агроном.

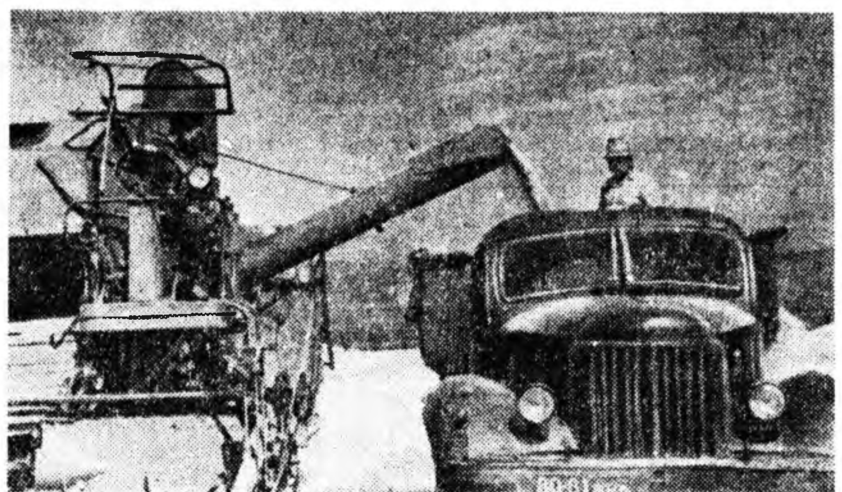

Хүдөө ажахын институтдай 4-дэхи курсын студент Эрдынеев зунайнгаа амаралтын үедэ Ивалгын туршалга үйлэдбэриин ажахыда комбайнерай туhалагшаар ажаллана. Зураг дээрэ: Эрдынеев ажал дээрээ харуулагдана. Х. МУХИНАЙ фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Хабаровскын хизаарай драмын театрые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

1964 оной зунай гастролиин үедэ Буряадай ажалшадые болбосон hайнаар хангаhанайнь түлөө **Хабаровскын хизаарай драмын театрые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1964 оной августын 19.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Хабаровскын хизаарай драмын театрай артистнуудые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

1964 оной зунай гастролиин үедэ Буряадай ажалшадые амжалтатайгаар хангаhанайнь түлөө, мүн уран hайханай зохёохы үндэр бэлиг шадабари туйлаhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл:

1. **Егоров** Алексей Захаровичые —РСФСР-эй габьяата артистые.
2. **Медведева** Нина Александровнае — РСФСР-эй габьяата артистые.
3. **Паевская** Елена Николаевнае — артистые.
4. **Храбров** Михаил Сергеевичые — РСФСР-эй габьяата артистые.
5. **Циciновский** Ян Станиславовичые—театрай ахалагша режиссер, Армянска ССР-эй габьяата артистые.
6. **Шаврин** Валерий Александровичые — артистые.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1964 оной августын 19.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Д. Ц. Баирбиликтуевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын партийна болон советскэ органуудта удаан саг соо hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө, түрэhөөр таби наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Хяагтын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь Баирбиликтуев Даба Цыремпиловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1964 оной августын 19.

КОМБАЙНАЙ ХУРДАН АЛХАСА

ХЭЖЭНГЭ. (Телефоноор мэдээсэбэ). Хэжэнгын совхоз энэ жэлдэ үбhэ ногооной, талха тарянай hайн ургаса хуряана. 12300 гектарта, тэрэ тоодо 8700 гектар шэниисэ, яhала hайн ургаса үгэхөөр.

Мүнөө августын 13-hаа эхилжэ совхозой механизаторнууд тарягаа хадажа оробо. Эндэ таряа амяарлан хуряахаар түхеэрэгдэhэн «СК-3» гэжэ 25, «С-6» гэжэ 10 комбайнай агрегадууд поли дээрээ гаранхай. Тиихэдэ энэ жэлдэ түрүүшынхеэ үргэн абасатай «ЖВН-10» түхэлэй табан жатка баhал таряа хадажа эхилбэ.

Механизаторнууд ургаса хуряалгада гарахын урда тээ тус тустаа социалис уялгануудые абаа. Жэшээнь, комбайнер Павел Семенович Гладких өөрынгөө «СК-3» комбайнда «ЖВН-10» жатка тодхожо, богонихон болзорто 500 гектар таряа хадажа, удаань 400 гектарай баалнуудые суглуулжа сохихо гэhэн уялга абаа. Тэрэ нүхэр түрүүшын үдэрhөө техникэсэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа ороhон байна. Түрүүшын үдэр 40 гектар шэниисэ хадаа. Нүхэр Гладких гэгшэhээ комбайнернууд Сергей Афанасьев, Михаил Гатилов, Цыренжап Цыбиков болон бусад холо гээгдэнэгүй.

Ингэжэ Хэжэнгын совхозой хэдэн олон механизаторнууд hайнаар ургаhан ороохото ургамалнуудаа тон богонихон болзорто, эрхим шанартайгаар хуряажа абаха гэhэн ехэ тэмсэлдэ шиидэн оролой.

Д. САМБУЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хориин аймаг.

ФРУНЗЕ ГОРОДТО ПАРТИЙНА, АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭЙ, МЭРГЭЖЭЛТЭДТЭЙ Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭҺЭН ХӨӨРЭЛДӨӨН

ФРУНЗЕ, августын 18. (Пресс-группа). КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев мүнөөдэр Дунда Азиин партийна, ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэд-ирригаторнуудтай уулзаа. Тэндэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Поляков байлсаба.

Уhалагдадаг газар hайнаар ашаглаха, ирригациин барилга хэхэ, газар уhалха хүдэлмэри оньhожоруулха ба шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, машинаар хүбэн хуряаха хүдэлмэри үргэлжэхэ тухай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Дунда Азиин республиканууд хлопок, мяха болон бусад продуктнуудые бүри ехээр абаха арга боломжонуудтай гэжэ тэмдэглэгдээ.

Шэнэ газар элдүүрилгэ, шэнэ ажахынуудай хүдэлмэри болон бусад асуудалнуудаар Дунда Азидахи ирригациин ба шэнэ совхозуудые байгуулха Главна управлениин начальник А. А. Саркисов хөөрэбэ.

Газар уhалхада хэрэглэхэ шэнэ техникэ бүтээхэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ Н. С. Хрущев ажаглаба.

Мэргэжэлтэдэй тооложо үзэhэнэй ёhоор, Дунда Азиин республикануудта 260 мянган гектар газар уhалжа болохо гэжэ «Средазхлопок» гэдэг Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. Н. Куликов хэлэбэ. Тиигээ hаа, ажалай бүтээсэ, хлопогой ургаса нилээд дээшэлхэ ёhотой. Нүхэр Куликов гидропонно аргаар хлопок ургуулха hонирхолтой дүршэл тухай хөөрэhэн байна.

Узбекистанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов хлопок хуряалгада машина олоор хэрэглэхэ, хлопок хуряаха, бэлэдхэхэ хүдэлмэри hайжаруулха тухай хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Дунда Азидахи Бюрогой Түрүүлэгшын орлогшонор В. К. Акулинцев, С. М. Веселов гэгшэд уhалагдадаг газар hайнаар хэрэглэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо асуудалнуудаар дурадхалнуудые оруулба.

Уулзалгын түгэсхэлдэ Н. С. Хрущев үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев мүнөөдэр Фрунзеhаа мордобо.

Киргизиин республикын хүтэлбэрилэгшэд, ажалшадай түлөөлэгшэд Н. С. Хрущевые аэродром дээрэ үдэшөө. Нүхэр Хрущев республикын ажалшадта баяр баясхалан хүргөөд, хүдөө ажахын жэлые амжалтатайгаар дүүргэжэ, промышленна үйлэдбэриин түсэб дүүргэжэ, республикынгаа экономико болон культурын хүгжэлтэдэ шэнэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Нүхэр Н. С. Хрущев Москвагаа бусаба

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев орон доторoo аяншалаад, августын 18-да Москвагаа бусаба. Н. С. Хрущев Саратовай, Волгоградай, Ростовой областьнуудай, Краснодарай хизаарай, Хойто-Осетиин АССР-эй таряашадта айлшалhан, Татарай болон Башкирай нефтиин, химиин промышленностиин хүдэлмэришэд, барилгашад болон хүдөө ажахын ажалшадтай уулзаhан байна. Мүн Казахстанай, Киргизиин шэнэ газар элдүүрилэгшэдтэ айлшалаа.

Н. С. Хрущевые Внуковска аэродром дээрэ нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Д. С. Полянский, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, А. Н. Шелепин болон бусад угтаба.

УЛААН ТУГ ШАГНАЛТАЙ

Үдэр хоног үнгэрхэ бүри үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын хаhын улам шахардуу боложо байhаниинь элитэ. Мүнөө таряа хуряалгын халуун хүдэлмэри тулажа ерээд, мүн үбhэ ногооной хагдарха, шэмэ шүүhээ гээхэ сагынь тиимэшье холо бэшэ болоо бшуу.

Тиимэhээ Хэжэнгын совхозой 2-дохи отделениинхид адууhа малдаа бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл ойрын үдэрнүүдтэ абажа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Эндэхид хамта дээрээ 31 мянган центнер үбhэ абаха түсэбтэй юм. Мүнөө тэдэнэр бүхыдөө 20 мянга гаран центнер үбhэтэй болоод, тэрэнhээ 17 мянган центнерыень hүрилэнхэй. Тус отделенидэ 3592 гектарай үбhэн унагаагдажа, тэрэ тоодо 350 гаран гектарынь гараар сабшагдаа.

hаяхан совхозой дирекци, партком үбhэшэдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүн гаргажа, түрүү hуури эзэлhэн энэ 2-дохи отделениинхидтэ дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан баяюулаа.

Эндэ ажалша шударгы хүдэлмэришэн Хаким Шаймордановай хүтэлбэрилдэг звено онсо шалгарна. Звено соогоо оройдоол трактора хоёр косилка, тармуур, нэгэ нэгэ морин косилка, тармуур болон 10 гар хажууртай аад, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, 2000 центнер үбhэтэй болонхой. Мүнөө нэгэшье бухал үбhэ үлөөнгүй hүрилөөд, хуряалга сомолго хоёрой хоорондо забhар гаргангүй ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой парткомой секретарь А. Б. Раднаев хоёрдохи фермын эрхилэгшэ Б. Ц. Намдаковта дамжуулгын Улаан туг барюулжа байна. Хажуудань нүхэр Шаймордановай даадаг звеногойхид сугларанхай.

„Космос-38", „Космос-39", „Космос-40" НИИДЭН ДЭГДЭЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

«Космос-38», «Космос-39», «Космос-40» гэжэ Газарые тойрон ниидэхэ хэмэл одон Советскэ Союзда 1964 оной августын 18-да табигдаа. Шэнэ түхэлэй нэгэ ракетэ эдэ гурбан хэмэл одые замбуулинай замда гаргаба. 1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай мэдээсэhэн программын ёhоор, замбуулинай дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ научна аппаратура хэмэл одод дээрэ табигданхай.

Эдэ гурбан хэмэл одод даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор, иимэ параметрнуудтайгаар замбуулинай замда дэгдээгдээ:

— тойрон ниидэлгэнь — 95,2 минута;
— Газарhаа эгээн холуур ниидэлгэнь (апогей) 876 километр;
— эгээл дүтүүр ниидэлгэнь (перигей) 210 километр;
— экватор тушаа hөөлжүүгээр ниидэлгэнь — 56 градус 10 минута.

Научна аппаратураhаа гадна, хэмэл одод дээрэ 20,034 ба 90,156; 20,084 ба 90,378; 19,800 ба 89,102 мегагерцын долгин дээрэ хүдэлдэг «Маяк» гэжэ радиопередатчигууд табигданхай.

Хэмэл одод дээрэ табигдаhан аппаратура hаадгүй hайнаар хүдэлнэ. Хэмэл ододы дэгдээн табилга шэнэ түхэлэй ракетын техническэ талаараа тон hайн байhые гэршэлээ.

Абтаhан мэдээсэлнүүдые кординационно тоололгын түб шэнжэлнэ.

100 эхэ хонинһоо—100 хурьга

ТАГАРОВАЙ ШИИДХЭБЭРИ

ҺАЯХАН Хориин суута хонишон Ойдоп Тагаровай бригадада хүрэжэ, ажал хүдэлмэреэрнь һонирхобобди. Юуб гэхэдэ, эгээл энээхэн үедэ хонишодой ажалда тон шахардуу саг тудана ха юм. Тэдэнэр хонидоо бэлшээн таргалуулхынгаа хажуугаар, үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэнэ, хонидоо искусственнэ аргаар үрэжүүлнэ бшуу.

Мүнөө үедэ хонишодой бригада ямар байхаб, хэды отараһаа бүридэхэ ёһотойб гэһэн асуудал хүсэд шиидхэгдээгүй тээшэ. Зарим газарта 5—6 мянган хонитой томо бригада эмхидхэжэ, тусхай бригадиртай болонхой. Олохон колхоз, совхозуудта отара бүхэн амяар амяараа ажаллана. Алинь һайн, алинь муубэ гэжэ мүнөө дээрээ сэгнэхэнь бэрхэтэй.

Энэ талаар Ойдоп Тагаровай бригадатай танилсаябди.

— Манай бригадада эхэ хонидой 4 отара даалгагданхай. Зундаа хурьгадай 3 отара нэмэдэг, голодоһондо гараһан хонидһоо нэгэ отара эмхидхэгдэдэг,—гэжэ нүхэр Тагаров тодорхойлжо үгэбэ.

Эрэ хурьгадһаа бүридхэгдэһэн отара үбэлэй эхеэр гүрэндэ тушаагдадаг гуримтай. Тиимэһээ эрэ хурьгадаа һайнаар бэлшээжэ, гүрэндэ тушааха сагай ерэтэр тус бүриинь 35—40 килограмм шэгнүүртэй болгодог.

Гүрэндэ тушаагдаха 732 эрэ хурьгадые Ойдоп Цыренжаповай бүлэ оролдосотойгоор харууһалжа байнхай. Мүнөө зарим хурьгадынь гуша гаран килограмм болонхой.

— Бидэнэр үүрэй сайханаар эхилээд, үдэшын харанхы болотор эдэ эрэ хурьгадаа бэлшээдэгбди. Тиихэдээ бэлшээриеэ ходол һэлгэжэ ябанабди. Эдэ үдэрнүүдтэ наран сэсэгэй, кукурузын һуурида адуулнабди,—гэжэ залуу хонишон зоримгойгоор хөөрэнэ.

МҮНӨӨ ҮЕДЭ отара бүхэндэнь нэгэ нэгэ хонишон үлөөд, бэшэнииинь үбһэ хуряалгада ябана. Хамтадаа 28 хүн үбһэ бэлэдхэлгэдэ ажаллана. Тэдэнэрэй олонхинь хонишодой үхибүүд, гэр бүлынхидынь юм. Жэшээнь, хонишод Сергеевтэнэй гурбан басагад гар хажуураар үбһэ сабшадаг (2-дохи зураг), хүбүүдынь морин гармуураар үбһэ тармадаг.

Бригадын үбһэшэдтэ хоёр трактор даалгагданхай. Тракторист Леонид Серебрюхов, косилкашад Юрий Цыбиков, Василий Дубинин гэгшэд үдэртөө 18 гектар сабшахын орондо 20—25 га алдадаггүй. Морин косилка дээрэ ахалагша хонишон Самбу Сойжинов ажаллана. Хонишод Сергей, Николай Сергеевтэн косилкын ябажа шадахагүй газарые үхибүүдтэеэ гараар сабшана.

— Зэргэлэй гэжэ газарта нёдондо 600 центнер үбһэ абаа һэмди. Мүнөө жэлдэ тэндээ 40 томо һүри табяабди, адагынь 1000 центнер һүрилэгдэнхэй, — гэжэ Николай Герасимович Сергеев баяртайгаар мэдүүлбэ. (3-дахи зураг).

Хонишод эдэ үдэрнүүдтэ Жаргалантынгаа гол сабшаланда оронхой. Энэ сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргагдажа, хэдэн дахин үһалагдаһан байха.

— Эндэхи сабшалан дээрэһээ адагынь хоёр мянгаад центнер үбһэ бэлэдхэжэ абахал аабзабди,—гэжэ үбһэшэд хөөрэлдэнэ.—Үшөө

100 гектарта зелёнко таринхайбди. Тэрэнээ хуряажа абахадаа бригадынгаа хонидые бүдүүн тэжээлээр хүсэд хангахал байхабди.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЫНГЭЭ хажуугаар бригадынхид эхэ хонидоо үрэжүүлжэ байнхай. Хоёр отарын хонидые бригадир (өөрөө техник-үрэжүүлэгшэ) үдэшэ, үглөөниинь үрэжүүлнэ. Нүгөөдэ

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл

хоёр отарын хонид техник-үрэжүүлэгшэ Дамба Доржиевта даалгагданхай.

— Мүнөө дээрэ хонид ороондо шалайхан ороно. Тиигэбэшье үрэжүүлгэеэ сентябриин 10 хүрэтэр сүм дүүргэхэл байхабди,—гэжэ нүхэр Тагаров хэлээд, үрэжүүлгэ хэхэ юумэнүүдээ бэлдэжэ оробо (1-дэхи зураг).

Үдэшэ, үглөөниинь хонидоо үрэжүүлээд, бригадир үдэртөө «Юпитер» мотоциклдаа һуужа, үбһэшэдтөө хүрэдэг, хэрэгтэй юумээр тэдэнээ хангадаг, һүри хаяха үедэ аса барижа гарадаг заншалтай.

— Манай бригада зохидхон гэжэ һанагшаб,—гээд Ойдоп Тагаров үнэн сэдьхэлһээ уудална.— Энээнһээ томо болобол, отара даажа байгаад, бригадаяа хүтэлбэрилхэнь бэрхэтэй байха. Үбэлдөө бригадаяа хүтэлбэрилжэ байха зуураа 600-гаад эхэ хонидойнгоо хурьгадые сакманщиггүйгөөр гурбан хонишод өөһэдөө абажа гараа һэмди.

Ойдоп Тагаровай отарын 591 эхэ хонидһоо 574 хурьган абтажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ тушаагдаа. Тиигэжэ 100 эхэ хонин бүриһөө 93 хурьган томо болгогдоо. Нёдондо баһал эды шэнээн хурьгад түлжүүлэгдэһэн.

Энээн дээрэһээ харахада, эхэ хонидой дүрбэн отаратай бригада зохид гэжэ харагдана. Энэ ушарта ахалагша хонишон өөрынгөө ажалһаа һамшангүй бүхы бригадынгаа ажал даагаад ябажа шадаха байна бшуу. Хурьгадые абаха, түлжүүлхэ талаар отара бүхэнэй хонишод өөһэдөө харюусаха ушартай. Бригадир хаа яа ябажа, ажал хүдэлмэриинь шалгадаг, хэрэгтэй юумэндэнь туһалдаг.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ отара дээрэ үлүү хүниие барихагүйн тула ототой хонидоо үдэшэниинь оложо, тэрэ дороонь үрэжүүлээд, амяарайнь хаажа хоноод, тэдэнээ үглөөгүүр дахин үрэжүүлнэ. Хэрбээ түрүүшынгээ үрэжүүлгэ үглөөгүүр хэбэл, тэдэ хонидоо үдэшэ болотор амяарайнь бэлшээхэ, энэ хүдэлмэридэ үлүү хүниие бариха баатай болодог ха юм.

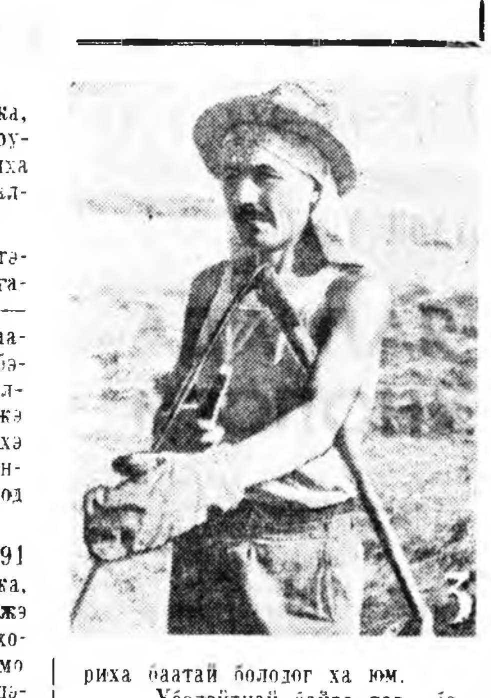

— Үбэлэйтнай байра хэр бэ, заһабари ехэтэй гү,—гэжэ асуухада бригадир иигэжэ харюусаба:

— Үбэлэй байранууд бэлэн. Шэбхэ бүхыдөө гаргагданхай, дезинфекци хэгдэнхэй.

— Хонишод, юугээр дуталданабта, ямар эрилтэтэй байнабта,—гэжэ хандахадамнай, тэдэнэр иимэ эрилтэ табяа:

— Медицинскэ туһаламжа үзэнэгүйбди. Мүнөө бидэнэрэй үбһэндэ ябажа байха үедэ нэгэшье медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ харагданагүй. Хүнүүдэй үбдэхэ, гар, хүлөө холохо, адаха, шүрбэһөө хуураха ушар үзэгдэдэг. Мүн газетэ, журнал асарагдананагүй, кино байхагүй.

Энээн тушаа Хориин аймагай медицинскэ, хэлхэе холбооной хүдэлмэрилэгшэд, соёл культурын эмхи зургаанууд анхарха бэзэ.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

„ХАЙРА ХҮНДЭЛЭЛ ӨӨРӨӨ ЕРЭЭГҮЙ

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Искра» колхозой [illegible]шүүдэй дунда Михаил Егорович Мясников ехэ хүндэтэй. Нютагай зоной энэ ехэ этигэл найдабариие юугээрээ хүртэһэниинь бү мэдэе. Сэбэр һайхан абари зангаараа гү, али эрхим һайн ажал хэрэгээрээ юм гү? Тухайлхада, алишье талаараа байжа болоо ха.

Энэмнай хонишодой бригадир юм. Гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. Гурбан жэл үдэа хододоо түрүү һуури эзэлнэ. Нүхэр Мясниковой бригада мүнөө 2 мянга гаран эхэ хонидые харууһална.

Бригадын ажалай дүн: 1963 ондо—100 хонин бүриһөө 104,[illegible] хурьган абтаа, хонин бүриһөө 4,[illegible] килограмм нооһон хайшалагдаа. Харин мүнөө жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 114 хурьган абтаа. Энэмнай муу бэшэ амжалта гээшэ аа даа!

Нүхэр Мясниковой бригадада малай гарза эгээл үсөөн байдаг. Заримдаа элдэб янзын үбшэ хабшанһаа боложо, гарза тудадаг. Бэшэ ондоо үхэл эндэ ушардаггүй юм. Ажалай һайн эмхидхэл, хонишодой оролдосо ехэтэй ажал—тэдэнэй амжалтын түлхюур.

Колхоз һайн ажалайнь түлөө хонишодые ходо урмашуулжа байдаг. Энэ жэл бригада 16 хурьга, 100 түхэригэй мүнгэ нэмэлтэ түлбэри абаа.

Энэ бригада үшөө нёдондо жэл «коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэтэй болоо һэн. Энэ үндэр нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэжэ ябахын тула ехэ оролдолго гаргаха шухала. Ажалаа һайнаар хэхэһээ гадна, ажаһуудалдаа коммунис шэнжэ нэбтэрүүлхэ шухала. Энэшье талаараа тус коллектив бүгэдэндэ жэшээ харуулдаг. Бэе бэеэ хүндэлхэ, харилсан туһаламсаха, эрдэм һургаалаа дээшэлүүлжэ байха—эдэ бүгэдэ зохёотой эетэй коллективэй ажаһуудалай заншал болонхой.

Имэл хадаа бригадир М. Мясников республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэжэ, арад зоной хүндэ хайрада хүртөө ёһотой.

И. ПОПОВ.

ХҮДӨӨГЭЙ ПАРТКОМУУДТА

Таряа хуряалгын халуун хаһа эхилэнхэй. Республикымнай механизаторнууд тарягаа богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар хуряажа абахын түлөө шанга тэмсэл дэлгэрүүлжэ байна. Энэ тэмсэлдэнь соёл сурталай хүсэнүүд хаба шадалаараа туһа нэмэрээ оруулна.

Хүдөөгэй парткомууд, партийна эхин организацинууд механизаторнуудай соёл сурталай, ажаһуудалай эрилтэнүүдые хуряалгын үедэ эрхим һайнаар хангахын тула тодорхой хэмжээнүүдые абаһан, мүнөө эдэнь бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Парткомуудһаа ерэһэн мэдээсэлнүүд энээн тухай эли тодоор хэлэнэ.

* * *

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудаар хамта 700 гаран агитаторнууд механизаторнуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна, түрүү дүй дүршэл тараана. Энээнэй ашаар «Хуряалгын һүүлээр бүхы һолоомоёо һүрилжэ абаха, удаань плуг табижа, газараа хахалха» гэһэн гурим управлениин ажахы бүхэндэ үргэнөөр бэелүүлэгдэнэ.

Мүн нүүдэл 9 агитбригаданууд, нэгэ автоклуб полевой станууда ябажа, лекци, элидхэл хэнэ, кино, концерт табина.

19 партгруппа комбайнануудай агрегадуудай коллективүүдэй дунда хүдэлнэ.

* * *

Түнхэндэ механизаторнуудай байха полевой станууд олон ажахынуудта эрхим һайнаар түхеэрэгдэжэ, ажалшадые баярлуулаа. Эндэнь улаан булангууд байгуулагдажа, газетэ, журналнууд, ном һудар ходо байдаг, мүн ниитын эдеэ хоол һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Тэрэшэлэн аймагай түбэй Культурын байшангай артистнуудшье ябажа, наада зугаагаа харуулжа, бүгэдые һонирхуулна.

* * *

Зэдын үйлэдбэриин управлениин партком, тэндэхи «Зэдын үнэн» газетэ нүүдэл редакци эмхидхэжэ, түрүү дүй дүршэл болон эрдэм наукын түйлалтануудые таряа хуряалга дээрэ нэбтэрүүлхэ талаар ехэ оролдолго гаргажа байна.

Нүүдэл редакциин түрүүшын материалнууд Борьёогой совхозой механизаторнуудта зорюулагдаба. Эндэ тарянай ургаса һайн, мүн хуряалгын баян дүршэлтэй болоһон түрүүшүүлшье олон юм. Тэдэнэй дүршэл управлениин бусад механизаторнуудта һайн ажалайнь эрхим нүхэсэл болоожо үгэхэнь дамжаггүй.

Гадна нүүдэл автоклубууд полевой станууда ерэжэ, тарияшадые сэнгүүлнэ.

Мүн политическэ эмхидхэгшэд томилогдожо, механизаторнуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Тэдэнэр полевой станууд дээгүүр дайшалхы хуудаһа, «Халаахай» гаргаха, хуряалгын хүдэлмэриие түргэд хэхэ талаар тодорхой зүбшэл үгэхэһөө гадна, социалис мүрысөө эмхидхэнэ, тэрэнэй дүнгүүдыень үдэр бүри гаргана.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной августын 20.

ҮРГЭДЭЙН ҺОНИН

Нютагайм хүбүүн—Семен Брюханов һаяхан холын бэлшээри болохо—Үргэдэйһээ хэдэхэн хоногоор ерэбэ. Нэгэ гүүртэ даажа гараһан гурбанай пэгэнииинь гэртээ ерэжэ, хүнэһэ юугээ абаашадаг ха юм даа.

Эсэгэеэ һанаһан хүбүүдынь тэрэнэй гэртээ орожо ерэхэдэнь: «баабай, баабай»,—гэлдээд аргагүй хүхилдөөн болобо. Тэдэнэр эсэгэһээ һалангүй. Тиихэнииньшье буруу бэшэ даа. Холын бэлшээридэ, хада уулаар, хангай ехэ дайдын энгэрээр колхозойнгоо эбэртэ малнуудые харууһална. Тиигэхэ зуураа тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүр улам дээшэлүүлэн, атар таргаараа адуу малаа үдхэлеэжэ ябаһан табан хүбүүдэй эсэгэ юугээр сэнтэйб даа! Сенькын Үргэдэйһээ ерэһэн үдэшэ тэрэнэйдэ хүнүүд олоороо суглараа.

Хэмнайшье холын һонин дуулахаяа шэхээ хумидаг бэзэ. Бидэнэй дунда һахалта үбгэн Шоймбол Сыбиковшье бии.

— Хүбүүн, тэндэхи ногоон хэр бэ?—гэжэ тэрэ асуугаадхина.

— Юу хэлэхэбиш. Ногооншье хүбхэтэр лэ даа. Малнуудай, юрэдөө тэрэн соогоо шунгашанхай,—гэжэ Сенька харюусана. Тиихэдэ хойто хаяагаар зэргэлһэн хүбүүдэй дунда ербыхэдэжэ харагдаһан нэгэ бүдүүншэг томо Гомбо-Жаб Ангархаев (колхоздо фуражир юм) бүгэдэндэ хандан:

—Зай, хүбүүд, буга һогооной мяхан яагааб? Шаража, шанажа эдеэд, хүдал үнэнөө мэдэлсэхэмнай хаяа? Сенькэмнай олзотой ерээ гэжэ саагуураа тухайлаад байналби,— гээд тэрэ шоглон һагад ама гараадхиба.

Гэр соо энеэдэтэй, нэрьеэтэй болошоно.

— Буга, һогооншье гэхэ юун байхаб даа. Тэдэ амитадыалаха хорюулатай ха юм. Харин баабгайтайгаа мэндэлэлсэсээ һэмди, хойто хүлэйнь мяха гэнзагалжа ерэгдээл даа. Анна, үтэр мяха шанална,—гээ Сенька һамгандаа хандана.

— Юун ареаан байхаб,—гээд Анна ажалаа хэжэ ороно.

— Ай даа, тэрэ баабгайгаа алаһан тухайгаа үльгэрлэн хөөрэлдэе даа,—гэжэ тугаарайхи Гомбо-Жабнай нэгэ заа шүлһээ залгин дурадхаба.

— Хөөрэхэншье юумэн үгы даа, хүбүүд,—гээд Сенька хөөрэжэ эхилнэ. — Һаяхан иимэ ушар болобо гээшэл даа. Үглөөнэй наранай зүүн хабсагаймнай саанаһаа улайһаар мандахажа байхада, би адуу малаа эрьехэ гэжэ арадаа үнөөхи таба һүрөөнһөө үргэлөөд гараа бэлэйб. Нэгэ заахан ара дабаад бууххада, шуты соогуур биишыхан аад, мундуу дошхон урадхалтай горхон шаабуурдажа байдаг. Арбаад алхамһаа үргэн бэшэ горхон даа. Тэд тэрэнэй эрьедэ арай тулалажа ерээгүй ябахадам, зээрдэ морими ондоо янза гарган, унхидаха, эрхирхэнь гаарана. «Эндэл нэгэ юумэн бии ха даа» гэһэншүүгээр шэбшээдхинэб. Моринһоо буужа, буугаа гартаа баринхай, эрье тээшэ нэгэ хоёр алхалбаб. Тэд эрьемнай гараар һарбайма дутэ аад, үнөөхи һөөг бургааһанайшни үдхэн гээшэнь, орой нүхэн шэрэнги. Горхоной эрьедэ тулажа ерэмсэрээ оршон тойроноо шэртээдхинэб. Юуншье харагдаагүй. Саада эрьедэнишье арьяатан үгы хэбэртэй. Минута үнгэрнэ... Хон жэп... Зүрхэнэймни түшэгэнэхэ гээшэ аргагүй. Тиигэжэ байтарни горхоной саанахи үдхэн шэрэнгиин һөөгэй бүри узуураараа хүдэлхэдэнь, тиишэ харанаб. Агнан зуура һанаандам ганса энэ арьяатан хүдэлсэтэй мэтэ, хэнгэрэг сохин нэерхэдэжэншье байһан горхоной урадхал анхарнагүйб.

Удабашьегүй даа... Баабгаймнай мухариһаар гаража ерэбэл. Эрьеын саана байгаад гар тараашье һарбайлдабал, мэндэшэлэлсэмээр лэ ха даа. Тиигэжэ тэрэмни хүнэй үнэр унхидаһаар аягүйрхөөншье юм гү, зантагар тархияа һажаагаад, хойто хоёр хүл дээрээ соройн бодожо, үнөөхишни намдаа хамаг бэеэ харуулжархиба. «Яалай даа» гэһэн асуудал дуты дээгүүр дамжан үхэл таматай тэмсэхэ үйлэ татан, зосоохиемни урбуулна. Иимэ байдалда үни шэбшэхэшье саг хаана байхаб. Баабгайгаа шагаажа, шагаажа, һугын тэгэндэ зүрхэн хаагуур бэ гэһэншүүгээр буугайнгаа шабха дээрэ дээрэһээнь дараадхибаб. Харан гэһэмни, тэрэмни шангаар орилоод лэ, саашаа нэгэ эрьелдээд, шугы соо хорошобо. «Ихэдээ үхэбэл бэзэ даа» гэжэ шэбшэхэ зуураа, бэеынгээ һалаганажа байхые үлэ мэдэг алаглаа бэлэйб. Тиигээд баабгай дээгүүрээ дахин буудахадам, тэрэ харюу үгы. Адуу малаймни гайтай дайсан дарагдаал һэн ха,—гээд Сенька зугаагаа таһална.

— Ай, жаалда, ямар хямда байба гээшэб!— гэжэ ангууша мэргэн Шоймбол үбгэмнай шагнаһанайнгаа һүүлдэ дуу тарана.

Минии тухайлхада, Шоймбол үбгэн наһан соогоо энээнһээшни үшөө шанга тулалдаа үзөө ёһотой. Мүн үеымни нүхэр Ринчин Шоймбол абгайгаа яажа бодон гахайтай нүхэсэлдэжэ барилдаһан тухайгаа хөөрэгшэ һэн...

Тиигэһээр байтар тогоон бусалжа, мяхан гараба. Ангай мяха туршаһамнайшье гайхалгүй.

Тэрэ үдэшэ үлбүгэйгаархимнай һонинуудаа дууһан мэдэлсээ бэлэй.

Тиихэдээ би колхоз соогоо түрүүтэй холын бэлшээридэ һүүлэй арбаад жэл соо гаража, амжалтын түлхюур гартаа барин ябадаг Семен Брюханов тухай бэшэхые хүсөөб.

Тэрэ мүнөө жэл 187 толгой хашараг мал харууһалхадаа сүүдхэдээ толгой бүриинь шэгнүүр 900—1000 грамм болгохоор хараалаад хүдэлжэ байна. «Иимэ хүн тухай бэшээгүйдэ яажа болохоб даа» гэжэ Үргэдэйн һони шагнаад, зосоогоо бодомжолоо бэлэйб.

Вл. СЫРЕНОВ.

Түнхэн.

ШЭНЭ АРГААР АЖАЛЛАХАДА...

Модо бэлдэжэ ороной шэнэ барилгада эльгээхэ түсэбэй али нэгэн һарада дүүргэгдэхэгүйдэ республикын зарим леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд «Машинанууд дуталдана», «байһан машинанууднай хуушаранхай, заһабарилгада олон ороно» гэхэ мэтэ шалтагаануудые дурдадаг заншалтай.

Үнэн дээрэнь абажа харабал тиимэ бэшэ юм. Ой модоной промышленностиин предприятинуудай элдэб янзын хүсэ ехэтэ машина, техникээр зэбсэгжэжэ байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Тэрэ тоодо «КРАЗ», «МАЗ», «ЗИЛ» түхэлнүүдэй, модо шэрэлгэдэ таарулан бүтээгдэһэн автомашинануудые жэлһээ жэлдэ бүри олоор абажа байна ха юм.

Гансахан лэ эдэ машинанууд ямараар, хэр зэргээр ашаглагданаб гэһэн асуудал эндэ гарана. Сэхын хэлэхэдэ, олохон леспромхозуудта автомашинанууд хүсэдөөр ашаглагданагүй, сүүдхын гурбанай хоёр хүбиинь гаражда зогсоно (ябадаг машинануудые эндэ абанабди), заһабарилгада оробол бүришье удаан болодог.

Гол шалтагааниинь юуб гэбэл, автомашинанууд нэгэ халаанда хүдэлнэ. Үглөөгүүр 7—8 часта гаражһаа гараад лэ, үдэшын 4—5 часай багаар һөөргөө ерэжэ зогсоно. Зөөхэ модон үгы юм аа гү гэжэ бодобол тон буруу. Алишье участок, пунктын дээдэ складта ерэбэлтнай шэрэхэ модон хэдэн арбаад, зуугаад кубометрээрээ хэбтэжэ харагдаха.

Иимэ эрхэ байдал Горхоной леспромхоздошье ушаржа, ажал хүдэлмэриинь нилээд һаатуулһан байгаа. Тэд эндэхи хүтэлбэрилэгшэд, жолоошод энээнтэй эбсэжэ байнгүй, харин аргынь бэдэржэ ороһон байна.

Һүниндөө, хоёрдохи, гурбадахи халаанда ойһоо модо шэрэжэ болохо гү гэһэн асуудалтайгаар леспромхозой дирекци, партийна организаци гаражайнгаа эрхим жолоошодто, коммунис ажалай ударнигууд Арнгольд, Щекунов, Кукcенко болон бусадта хандаа һэн. Эдэ нүхэднай булта «МАЗ-501» түхэлэй мантан томо машина жолоододог юм.

— Һүниин харанхыда бэрхэтэйл юм бэзэ. Тэд харгы замаа һайн мэдэхэ хадаа хүдэлхэдэ яаха һэм,—гээд тэдэнэрынь харюусаа бэлэй.—Гансахан модо ашалха, буулгалгые гуримтайгаар эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Дахинаа зүбшөөжэ, карандаш барижа, тооложо үзэбэ. Зун намартаа, хүйтэн болотор нэгэ халаанда хүдэлхэдэ бэендэшье амар. Үглөөгүүр ерээд лэ, машинадаа һуугаад ябааш. Харин үбэлэй хүйтэндэ жолоошондо хэр гээшэб? Машинанууд булта дулаан гаражда байнагүй ха юм, газаа табиха баатай болоноош. Хэрбээ үглөөгүүр 8 часта участок дээрэ ашаалахаяа ошоод байха гээ һаа, 4—5 часта бодожо, тэрэнээ халааха хэрэгтэй. Жолоошоной ажалай үдэр үглөөнэй 4—5 часта эхилээд, хамта дээрээ 12—13 час үргэлжэлхэ баатай бологдоно. 2—3 халаанда хүдэлхэ болобол, машинаа халаагааб гэжэ тулиһанай хэрэггүй, нүхэрэйнгөө халаанаа дүүргээд ерэхэдэ, машинаа тушаажа абаад лэ ябыш. Жолоошондо таатай зохид болоожо үгэнэ, амархашье, ажаллахашье сагынь эли. Машинын зогсолто усадхагдажа, хэды шэнээн ехэ модо зөөгдэхэ болоноб.

Эдэ бүгэдэ тухай һайса хөөрэлдэжэ, зүбшэһэнэйнгөө һүүлээр Горхоной леспромхозойхид модо шэрэлгэ дээрэ автомашинануудые үдэр һүнигүй, гурбан халаанда ашаглаха гэжэ шиидээ һэн. Иимэ шиидхэбэри үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар абтаа бэлэй. Мүнөө автомашинануудай хүдэлмэри шэнээр эмхидхэһэнэй түрүүшын үрэ дүн соголжо болоно.

Леспромхоздо модо шэрэлгэ дээрэ хамтадаа 31 машина ажаллана. Тэдэнэй 17-ниинь «МАЗ-501» түхэлэй, модые ута зангаарнь зөөнэ. Эдэ машинануудые 2—3 халаанда хүдэлгэдэг болохо гэжэ оролдогдобо. Мүнөө үедэ 11 машинань гурбан халаанда, 5-ниинь хоёр халаанда, нэгэ машинань нэгэ халаанда ашаглагдана. Дүй дүршэлтэй жолоошод дуталдана бшуу. Тиихэдэ «ЗИЛ-150» маркын гурбан машина мүн лэ хоёр халаанда хүдэлнэ.

Машинаар нэгэ халаанда модо шэрэлгэ хараа байса дээшэлжэ, түсэбынь холо үлүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ түсэбэй ёһоор нэгэ халаанда 20,3 кубометр модо шэрэхэ байгаад 21,3 кубометртэ хүрэһэн байгаа. Харин энэ жэлдэ түсэбынь 19,9 кубометр (шэрэдэг зайнь холо болоо), бодото дээрэ 24 кубометр зөөгдэнэ. Энэмнай дунда зэргын лоо бшуу. Нёдондонойхиһоо 2,7 кубометрээр нэгэ халаанда ехэ болоно. Сүүдхын гурбан халаанда нэгэ машинаар 8,1 кубометр үлүү зөөгдэһэн болоно гээшэ.

Юун дээрэһээ ажалай бүтээсэ иигэжэ дээшэлбэ? Гол түлэб жолоошодой хүдэлмэриһөө, тэдэнэй оролдолгоһоо. Урдань нэгэ жолоошон гансаараа машина даажа абаад, яаралгүйхэн ябадаг байгаа ха. Харин мүнөө тиимэ бэшэ болоо, нүхэрынь ажалдаа гарахаяа хүлеэжэ байхал. Машиныгаа хойноһоо харууһалга хэхэдэшье хүнгэн болоо—булта сугларжа, түргэхэнөөр хэнэ ха юм. Эндэ саг мүн лэ алмагдана.

Машинын техническэ ашаглалгын коэффициентыешье хараад үзэгты. Түсэбһөө холо дээгүүр болонхой. Тиихэдэ жолоошодой салин хүлһэ үнгэрһэн жэлэйхитэй (гансаараа нэгэ халаанда хүдэлдэгтэйнь) сасуулбал, байгша ондо һара бүридэ дунда зэргээр 10—15 түхэригөөр нэмээ.

— Гурбан, ядахадаа хоёршье халаанда хүдэлхэдэ бэендэшье амар, ажал хэрэгтэшье аша туһатай болоо,—гэжэ эндэхи жолоошод мүнөө хэлсэдэг.—Түрүүшээр бэрхэтэйшэг шэнги һанагдадаг байгаа. Һүни бодоод, ажалдаа гаража һураагүй байгааш. Тэд дүршэгдөөл даа.

Эндэ шэнэ арга хэрэглэһэнэй үшөө нэгэ экономическэ ашаг үрэ дээрэ тобшохоноор тогтомоор. Байгша оной һүүлшын дүрбэн һарын туршада 2100 гаран литр дизельнэ түлишэ алмагдаа. Үнгэрһэн жэлдэ леспромхоз соо машинаар асарагдаһан нэгэ кубометр модоной үнэ сэн 7 түхэриг 92 мүнгэ болоһон байбал, мүнөө 7 түхэриг 32 мүнгэ болоно. Түсэбтэйнь жэшэбэл, 5 мүнгөөр хямдараа. Жэлдээ хэды мянган түхэриг алмагдаха болоноб? Энээндэ жолоошодой хүбитань лаб лэ байха.

Иигэжэ Горхоной леспромхозой жолоошод автомашинануудые ашаг ехэтэйгээр ашаглажа эхилһэн байна. Шэнэ аргаар гэхэ, гү, али модо зөөлгэ дээрэ гурбан халаанда хүдэлэгшэдэй дунда ажалай түрүүшүүл, коммунис ажалай ударнигууд олошоржо байна. Мүнөө 3 машинын экипаж коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй болонхой. Жолоошод Назаров, Колтунов, Вологин болон бусад коммунис ажалай ударнигууд, оролдосото ажалай үльгэр жэшээ бусад нүхэдтөө харуулжа ябанад.

Модо шэрэлгэ дээрэ автомашинануудые ашаглаха тушаа Горхоной леспромхозой дүй дүршэл республикын бусад леспромхозуудта, мүн өөрынгөө эрхэ байдалда таарулан колхоз, совхозуудташье нэбтэрүүлжэ, үргэнөөр хэрэглэбэл ехэл аша үрэтэй байха һэн гэжэ һанагдана.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

ХИНАДАГШЬЕ, ТУҺАЛДАГШЬЕ

Үглөөнэй 8 час... ЛВРЗ-гэй технологическа түхеэрэлгэнүүдые бэлдэдэг цехтэ станогууд таарулагдан табигдажа харагдана. Эгээл энэ үедэ хиналтын мастер Сергей Васильевич Бурдуковскитай хөөрэлдэхэнь бэрхэтэй. Али нэгэн асуудалаар хүдэлмэришэд мастерта ерээд лэ хөөрэлдөөмнай таһалдуулна, тэрээнтэй юуншьеб тухай зүбшэнэ, арсалданашье хэбэртэй. Тэд энээнтэ хүдэлмэришэд зэмэтэй бэшэ байшоо.

Хиналтын мастер болохо сасуугаа нүхэр Бурдуковский цехтэ иимэ гурим тогтоогоо: хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө бүтээһэн түрүүшын деталь эрхэ бэшэ хиналтын мастерта харуулха ёһотой. Тэрэнэй шалгажа һайшаабалнь, саашадаа бүтээжэ эхилхэ. Буруугаар хэгдэһэн, зурагтайгаа таарахагүй байбалнь, мастер хайшан гээд хэбэл зүб болохоб, юун дээрэһээ алдуу гаранаб гэхэ мэтээр хүдэлмэришэдтэ заажа, хэлэжэ үгэдэг заншалтай. Мүнөөшье олохон хүдэлмэришэд ерэжэ, бүтээһэнээ харуулнад, зүбшэл заабари абахань харагдана.

16 наһатай залуу хүбүүн ФЗУ дүүргээд заводто слесареэр ажаллажа эхилээ һэн. Арбан найма наһатайдаа инструментальна цехэй мастераар томилогдобо. Һүүлээрнь сэрэгэй албанда 7 жэл ябаад, заводтоо бусажа ерээ һэн. Арбан жэлэй туршада тэрэ цехтээ дахинаа мастераар ажаллажа байһанаа үбшэнгэй шалтагаанаар ондоо хүдэлмэридэ орохо баатай болоо бэлэй. Тиигэжэ Сергей Васильевич хиналтын мастер болобо.

Хэхэ ажалынь ехэ. Гансаараа 90 хүдэлмэришэдэй хэһэн бүтээһэниие хинан шалгаха. Тэдэнэрынь гурбан халаанда хүдэлдэг.

— Гансааран энэ хүдэлмэри хэжэ үрдихэнь бэрхэтэй aаб даа, теэд намда 16 туһалагшанар — ниитын хинагшад туһална ха юм,—гээд нүхэр Бурдуковский хэлэнэ.—Энээн тушаа локомотив хабсаргагшадай үүсхэл гаргаһан сууу тэрэниие халуунаар дэмжэжэ, өөрынгөө цехтэ хэрэглэхэ гэжэ шиидээ һэмди.

Цехэй хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан зарлагдажа, энэ үүсхэл зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тиигэжэ ниитын хинагшадаар һайн мэргэжэлтэй, бэрхэ нүхэдөө һунгаа бэлэй. Гол түлэб өөрын тамгатай, бүтээһэн зүйлнүүдээ техническэ хиналтада оруулангүй сэхэ тушаадаг хүдэлмэришэд ниитын хинагшадаар һунгагдажа, ажалай халаануудаар хубаарилагдан табигдаһан байха. Һүүлээрнь эдэ нүхэдтэй 20 часай түсэбөөр тусгаар хэшээлнүүдые үнгэргэжэ, хэхэ ажалтайнь танилсуулаа, эрхэ, уялтыень ойлгуулжа үгөө.

— Мүнөө ажаллахадам ехэл хүнгэн болоо. Туһалагшанаршье найдамтайнууд,—гэжэ Сергей Васильевич сэдьхэл дүүрэн янзатай хөөрэнэ.

Үйлэдбэриин алишье асуудал дары, тэрэ сагтань шиидхэхэ гэжэ хиналтын мастер ходо оролдожо ябадаг. Нэгэтэ «ФД» маркын гохо бүтээгдээд шалгагдаба гээшэ. Тэрэнь хухаршаба. Хухарһан газарынь хаража үзэхэдөө дархашуул зэмэтэй гэжэ мастер тодорхойлбо. Уданшьегүй кузнечнэ цехһээ дархан, ОТК-гай мастер, үйлэдбэриин мастер иишэ дуудагдажа, өөһэдынгөө хэһэниие хаража, алдуугаа мэдэрхэ баатай болоо һэн. Тэрэнэй һүүлээр иимэ ушар дахинаа огто үзэгдөөгүй. Иимэрхүү жэшээнүүдые олоор дурдажа болохо байгаа.

Нүхэр Бурдуковский өөрынгөө ажал гансахан лэ хиналта шалгалтаар хизаарладаггүй, цехэйнгээ үйлэдбэри улам һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тушаа ходо бодолгото болоожо, оролдожо ябадаг. Гансахан үнгэрһэн жэлдэ уралан нарижуулгын 12 дурадхал оруулжа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ бэлэй. Эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула сүлөөтэй сагаа гамнадаггүй.

В. КРЫЛОВ.

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй локомотив-мөөрэй цех соо коммунис ажалай ударник А. Алексейчук үндэр бүтээсэтэй ажалаараа суурханхай. Тэрэ халаанайнгаа даабариие үдэр бүри 115—120 процентээр дүүргэдэг. Тиихэдэ үдэшын техникумдэ һуралсадаг юм. Тэрээндэ өөрын тамга барюулагданхай. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударник А. Алексейчук хүдэлмэридөө.

Е. ПРОНИНОЙ фото.

ҮБГЭН ЭДЭБХИТЭН ТУХАЙ

ЖЭГҮҮРНАЙ ШИИГТЭЭГҮЙ...

Иннокентий Иванович үглөөдэр бодоһон аад, юугээшье хээ юм, йгээ хажуутаар бүгдэгэшэ. Гартань хүрээ. Хамсытаа шалай.

Ивановичнай баһал модоёо һуулга ошохонь хаш. Заримдаа дан ршэдэг үбгэн агшаб. Үүр сүү- бодожо байжа, дэмы дэмы гүй- —гэжэ хорон үгэтэй зарим хүр- рынь хэлэжэшье болоо. Харин кентий Иванович тиимэрхүү үгэ б дуулаа һаа, һэмтье гэхэгүй, үү юумэ бү шали»—гээд, гараа- зангаха. — Базаар дээрэ сугла- , нэгэ хэршэмэг һонгино, поми- ой түлөө тоосолдодог гэргэд бэшэ оло юумэ бү шалигты. Зай, Сте- вич, ябая, тамхяа бү марта, ээ аба»—гээд, Кеша абгамнай сэ руу жороолшоно.

Хабарай дулаахан үдэр. Петро- овкын больницын хажууда ар- үбгэд сугларба. Залуухан модо- тээһэн тэргэтэй морин хүрэжэ нэ.

— Зай, нүхэнүүднай малтагдан- бээ даа?—гээд тэргэ дээрэһээ кентий Ивановичын һүхирхэдэ, дэ зогсоһон үбгэд:

— Зай, Кеша, ехээр бү ноёрхо. алтүлээ бидэшни үшөө үсэгэлдэр шэ малтажа дүүргээ һэмнайбди.

— Гансал таанад малтаа гээшэ ? Энэ больницаархинтнай туһа- лаа үты гү?

— Үгы даа—гэһэн харюу дуул- .

Иннокентий Иванович Сухаревтай үүн уулзаһан хүн тэрэниие яаһан рон, түргэн, жэгтэй хүн гээшэб гэжэ һанахадаашье болохо. Үнэн дээрэ тиимэ бэшэ. Саад таридаг хүниие бидэ аятайханаар «саадшан» гээд нэрлэхэдэмнай янаб, эгээл тиимэ нэрэдэ хүртэхэ хүнүүдэй нэгэн Иннокентий Иванович Сухарев—манай Тэнгэриг тосхоной нэгэ юрын үбгэн даа. Залуухан модоые тарижа, шэнэ набша, сэсэгээр һалбаруулгада һайхан сэдьхэл хэрэгтэй бэшэ аал? Оролдой агууехэ саадшан Иван Владимирович Мичуринай хэлэһэн үгэнүүдые Иннокентий Иванович дуратайтаар дабтадаг.

Тиигээд һүүлдэнь хүхюугээр энеэхэ. Нээрээшье нүхэр Сухарев пенсидэ гараһаар зургаан жэл боложо байна. Теэд энээхэн хугасаан соо тэрэ миил гараа хараад, гэртээ һуугаагүй. Зэдын аймагай пенсионернүүдэй Соведэй түрүүлэгшээршье ажаллаа. Ажалша хүн тээшэмнай һанаа амар һуужа шададаггүй һэмнай.

Баян гэжэ һууриндахи һургуулиин гэр хуушаранхай. Шэнэ һургуули баридаг һаа, яаха юм гэһэн бодол пенсионер Сухаревай толгойдо зуралзан оробо. Энээн тухай Иннокентий Иванович аймсоведэй, республикын Министрнүүдэй Соведэй хүнүүдээр хөөрэлдэбэ. Өөрөө барилгын проект һайнаар табяад, хэды шэнээн мүнгэнэй гаргашалагдаха байһан тухай наринаар тооложо үзэбэ. Хуушан бухгалтер, барилгашан һэн хойноо табан хургадаа адли энэ хэрэгые мэдэхэ ха юм даа.

Юун гэжэ һанаабта? 1961 оной сентябриин нэгэндэ Баян тосхоной үхибүүд шэнэ һаруул һургуулиин коридор соогуур гүйлдэжэ ябахадаа, Кеша абгын оролдолго тухай мэдээ ха гү даа, али үгы гү? Тиибэшье тэдэнэй иигэжэ ябахыень үбгэн пенсионер харахадаа, досоогоо эжэлүүдгүйхэн баясадаг байха.

Нютагаймнай олохон барилганууд Иннокентий Ивановичын ударидалга доро баригдаһан байхаяа ядахагүй...

Иннокентий Ивановичын мэргэжэлые абаһаар лэ таахагүйш. Тэрэ барилгашан, саадшан, бухгалтер, соёлшон, оршуулгашан. Хайшаашье тэгшэ хүн. Тэрэнэй пенсидэ гарахада олон нүхэдынь ерэжэ амаршалаа, һайн амархыень хүсөө. Тиигэхэ һамбаанда хэншьеб нэгэ дүтэ танилынь иигэжэ үгэлөө һэн:

— Иннокентий Ивановичые һайн мэдэхэбди. Хүтэлбэрилхы ажалда ниләэд ябаа. Теэд минии һанахада, энэтнай «бүтэхэгүй» хүн. Хараарайт. Хоёр, гурба хоноһон хойно энэтнай ажал бэдэрээд гүйхэ. Зай, зай, ши, нүхэр Сухарев, бү үндэгэшэ. Шэниингээ түлөө....

Нээрээшье тэрэнэй хэлээшэ зүб болоо. 1961 ондо аймагай түб болон бэшэшье тосхонуудта 9 мянга гаран модо һуулгуулхаб гэжэ Иннокентий Иванович үгэеэ үгөө бэлэй. Харин 1964 оной июниин нэгэндэ бүхы һуулгагдаһан мододыень тоолоод үзэхэдэ, 51 мянга гаран боложо байба. 70 гаран организаци, 520 гаран айл бүлэнэр ногооруулгада хабаадалсаа. Энэ эмхидхэхы габьяань сэхэл нүхэр Сухаревта тудаха байха.

Зэдын аймагай пенсионернүүдэй соведэархинэй хэһэн ажалшье яһала ехэ даа. Тэдэнэй нэгэн Иннокентий Иванович Сухарев өөрынтөө даабари, уялгые үнэн сэхээр дүүргэнэ гэхэдэ, алдуу болохогүй бшуу.

Хүнэй наһан... Мүнөө Иннокентий Иванович 66 наһатай. Тиибэшье хори гара наһатай залуу хүбүүн шэнги хүнгэн зандаа юм.

Сухаревай бүлэтэн энэ жэлдэ баян ургаса хуряахань. Ранетка, үхэр нюдэн, яблока, үлир гэхэ мэтын жэмэсүүд...

— Айл бүхэнэй гэрэй сонходо үлир, мойһон, ранеткын һалбархын түлөө оролдогдоно. Олохон айлнууд һуулгажа эхилээ. Мүнөө иигээд ногоорүүлгын талаар шэнэ түсэб табяад, ажаллажа эхилхэмнай — гэжэ тэрэ хөөрэнэ. Аймагай тосхонууд ногоорхол байха даа.

Пенсионер Иннокентий Иванович Сухарев олоной түлөө оролдон ябагшадай нэгэн. Далита ниидэлтэдэ жэгүүр далинь шиигтээгүй, иигэжэ оролдоходоо үшөөл хэдэн һодо нэмэнэ хадаа. Нэмээшьегүйдөө арганьгүй.

П. ХАЛТАНОВ.

Зэдэ.

БЕЛГОРОДОЙ ОБЛАСТЬ. Борисовска үйлэдбэриин управлениин механизаторнууд таряа хуряалгын хүдэлмэритэй зэргэ кукуруза хуряагдажа байна.

Ильичэй нэрэмжэтэ колхозой кукуруза сабшажа, силос дарана. Зураг дээрэ: силос бэлэдхэхэ кукуруза хуряагдажа байна.

ТАСС-ай фото.

Хуряалгые хурдадхаха нүхэсэл

АЛТАН ОРООҺОНОЙ АДХАРХАДА...

Таряа хуряалгашье эхилбэ даа. ...ан шара шэниисын баалнууд хаа ...агүй полинууд дээгүүр нэмжыл... Энэ үедэ таряашадай сүлөөгүй ...онь аргагүй даа. Тэдэниие ажа... ...алай талаар хангаха гээшэмнай ...лын шухала уялга болоод бай... ...шуу. Таряагаар баян Мухар-Шэ... Хотогор сагаан Хори нютагай ...шадые ажаһуудалай талаар ...алга мүнөө ямар байнаб. Энээн ...ай промкомбинадай хүтэлбэрилэг... ...д бидэндэ мэдээсэнэ.

ТҮГНЫН УУЖАМ ТАЛАДА...

Манай Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэ... ...н управленидэ таряан ажалай ...ада, звено, ажахынуудые тооло... болоо һаа, олон даа. Мүнөө таряа ...алгын үедэ таряашадые яажа ...хаб? Бидэ промкомбинадайхид ...арюун даалгабариие һайнаар ...хын хойноһоо оролдонобди.

...ажаһуудалай талаар хүн зониие ...аха хэрэгтэ һайн түхеэрэлгэтэй ...ина заатагүй хэрэгтэй болодог. ...шадые ажаһуудалай талаар хан... ...г управлени бидэндэ нэгэ тиимэ ...ина һаяхан үгөө. Энээнэй урда ...сэхыень хэлэхэдэ, зобоошо һэм... Хабарай тарилгын, үбһэ, таряа хуряалгын халуун үедэ полевой стан дээгүүр ябаха аргагүйдэгшэ һэмди.

Мүнөө тад ондоо байдал. Эдэ үдэрнүүдтэ манай машина «Эрдэм» совхозой Боомой отделениин полевой станда харайлгажа ошоо һэн. Тэндэһээ дүрбэн захил асараа.

Жолоошон Иван Морзин гэгшэ оролдосотой бэрхэ хүн юм. Коммунис ажалай ударник. Часовой мастер Генрих Пономарёв, тоо бүридхэгшэ Зинаида Сличихина энэ машинаар ябалсана. Нүхэр Сличихина хүнүүдэй бэе хэмжэжэ, ямар хубсаһа оёулха тухай захил абадаг. Жолоошон Морзин бэшэ захилнуудыень абана.

Манай машина 23 ондо ондоо газараар ябажа, захил абадаг юм. Мүнөө үедэ полевой стануудаар ябажа эхилээ. Долоон хоног соогоо тэрээгүүр 1—2 дахин ябадаг байха. Июль һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэнхэйбди.

Суулта, Түгнэ, Хонхоло тосхонуудта оёдолой, сабхиин мастерскойнууд бии юм. Тэдэмнай өөһэдынгөө ажахынуудай полевой стануудта ошожо, захил абадаг.

А. МАКСИМОВ,
Мухар-Шэбэрэй промкомбинадай технорук.

ХОРИИНХИД ХЭНҺЭЭШЬЕ ДУТАХАГҮЙ

Манай комбинадай мэдэл соохи газар дайда угаа ехэ. Бүхы Хориин үйлэдбэриин управлениин дэбисхэртэ газар дээрэ байһан ажахынуудай тосхон, һууринуудаар комбинадаймнай машина ябажа, хүн зонуудай захил абадаг.

Жолоошон Федор Галовин гэгшэ нэгэ үдэрэй туршада хэды модо гүйлгэдэг хаб. Яһалашье ехэ. Эсхэгшэ Евдокия Бодиева, сабхишан Николай Козулин гэгшэд ябажа, хүн зоной эрилтэ дүүргэнэ. Богонёор хэлэхэдэ, мүнөө таряа хуряалгын үедэ ажаһуудалаймнай машина сүлөөгүйхэн болонхой. Аймагаймнай 8 тосхонуудта оёдолой мастерскойнууд бии. Тэдэмнай мүн лэ хүдөө гаража, арад зоной захил дүүргэдэг.

Комбинадай машинын маршрут олон тоото һуурин соогуур гарахаһаа гадна, талын уудам харгыгаар, полевой станууд тээшэ шэглэнэ. Ажаһуудалай хангалгын түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 135 процент дүүргэһэн габьяатайбди.

А. КОРНЕЕВА,
Хориин промкомбинадай главна бухгалтер.

Бэшүүрэй универмагай наймаалагшад коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэдэг. Тэдэнэр һарынгаа даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Наймаалагша Раиса Сергеевна Афанасьева ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, арад зоной эрилтые дүүргэхын түлөө ходо оролдожо, ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) Р. С. Афанасьева.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ЗУРАГЛАЛ

НАМАЙЕ ХҮНҮҮД ХҮЛЕЭНЭ...

Баруун Эрээлжын оройгоор һалха барха үүлэд бөөгнэрэн гаража, уула хадануудай оройе, тэдээн дээгүүрхи модоые дайран алдажа, Түхэмые уруудаад, дабаанай хаяада хүрэжэ ерэхэдээ, аадар болон адхаршаба. Бороогой томо дуһалнууд автолавкын кабинын шэл дээгүүр гоожожо байһан аад, булагай уһаар аршаһандал ялаганан хүльбэршэбэ. Харгы бүри гайтайл боложо байна. Тугаар һая хуурай, шулуун шэнги хатуу зурыжа байһан харгы халтирхай болошобо. Машиныншье мөөрнүүдынь хии эрьелдээдшье абана. Хүндэ даа.

Жолоошон-наймаалагша Даша-Дэлэг Бадмаев нилээхэн халуудашаба. Машинаяа байлгаад, уһа тоһыень шалгаба. Харгы муу, машинашье һайн халашоо. Нэгэ бата хүргэхэ хэрэгтэй. Аадар адхаржал байна.

...Даша-Дэлэг Бадмаев энэ Нугын дабаае хэды дахин дабуулаа хаб? Жэлэй дүрбэн сагта энээ руу автолавка олон дахин табилуулаа. Бургалтайн талын сэсэг ногоон, хайр шулуун һөө бургааһадшье Даша-Дэлэгэй машинын утаанай үнэрые таниха болошоо ёһотой даа.

Дабаанай оройдо гарахадаа, Даша-Дэлэг эсэһэнээ мэдэбэ. Уух! Халуудашоо. Хубсаһаниинь нэбтэ шобто бороодо сохюулаа. Тугаар аадарай түлэг адхаржа байхада, шабарта һуушаһан машина соогоо «бороо болиг» гээд һуугаа һаа, бүри мүнөөшье, үглөөшье болотор тэндэһээ гарахагүй һэн. Зай, ябахаар болоо; аадаршье болижо, нараншье игааба.

Автолавка саашаа табилна. Урдань харгы могой мэтээр годирон, батиран һунана. Харгын «нюрган» малшэгэр, хажуу тээшээ халижа болохош.

«Ажабайдалшье эгээл энэ харгы шэнги арзатар, халтирхай, хонхосог, яаматайл. Би баруун гараараа гуурһа ёһоор барижа шадахагүйшье һаа, арбан хоёр модо оршодог Петропавловка руу үдэшэндөө мотоциклаар ябажа байгаад, жолоошоной үдэшын һургуулида һуралсааб. Батшын хэлээшые зүүн гараараа арай гэжэ үрдижэ, саарһан дээрэ буулгахаш. Зобохын түлөө жолоошон болоһон хүм даа. Энэ хайшан гэжэ дабаан өөдэ гараба гээшэбиб? Хүнүүд хараа һаа, муу гартай Даша-Дэлэгэй автолавка гэлдэжэ, садатараа энеэлдэхэ.. Эх даа, жолоошон лэ байнаб даа, жолоошон... зоболон...

Харгын захаархи хайлааһан, эрье ганганууд Бадмаевые «түргэлэ, түргэлэ, машинаяа үшөө хурдаар ябуулыш, шамайе Нугын малшад хүлеэнэл. Шинии автолавкын түргэн ябаа һаа, бидэнэр шинии нюдэ шалаангүй, хойшоо ходорон түргэн гээгдэхэбди» гэһэншүүгээр сонхын саана жэргэнэлдэнэд.

Нугын сагаанда, Зэдэ голой эрьеэр, арал тохойгоор хэдэн арбаад малшад гэр бүлөөрөө ниитынгээ баялигые арьбадхажа байдаг. Тэдэнэй үхибүүд автолавкые дабаан руу бүмбэрэн, тооһон аргамжа хойноо һубиһаар ерэжэ ябахые харахадаа, «саахар ерэбэ-ээ, саахар!.. гэлдээд, угтан гүйлдэшэдэг. Автолавкын ерэхэдэ, үхибүүдтэ һайндэр хүрэжэ ерэдэг: саахар, конфета, джем, яблоко, дундаа яһатай элдэбын компоНуд, загаһанай болон мяханай консервэнүүд, үшөө тиихэдэ тааруу самса, үмдэн, эреэ марьян оймһонууд, малгай, юрэдөө, ёһотойл һайнлэр. Ехэ зон дабһа, сай, тамхи, убэл зунай гутал, час, гоёолтын хубсаһа, ажалай хубсаһа, хилэн бүд—дуратай юумээ абажа баясадаг. Ондоо эд бараагай хэрэгтэй һаань, Бадмаевта тэрэ доронь захил үгэнэ. Хэдэ хоноһон хойно малшадай захил заатагүй дүүргэгдэдэг. Тэдэнэй захил райпотребсоюзда хүрэжэ ерэдэг, хэрбээ тэндэ малшадта хэрэгтэй эд бараанай үгы һаань, Улаан-Үдэ руу түргэн зууряар захигдана. Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдые Даша-Дэлэг—автолавкын жолоошон лэ ябуулна.

Нугын бүхы малшадаар ябажа, хэрэгтэй юумыень үгөөд, бусалгандаа тэрэл дабаан өөдөө дахинаа ужаг удаанаар зүдхүүлнэ. Үдэшэ болотор үбһэшэдтэ, хаана ямар поли дээрэ таряа хуряалтанда механизаторнууд гарааб, тэдээндэ заатагүй хүрэхэ хэрэгтэй. Ажал ехэ. Зон шамайе үдэр бүхэндэ хүлеэнэ. «Энэ абажа ябаһан хубсаһа угаадаг машинануудаа ээздтэнь хүргөө һаа, ямар ехэ хэрэг бүтэхэ байтааб, тэдэнэр намайе хүлеэһээр удаахан болобо» — гэжэ бодоходоо, жолоошон автолавкаяа бүри түргэдүүлбэ.

...Аглаг тэнгэриин наран Бургалтайн тала дээгүүр гэрэл туяагаа гиигүүлжэ, орохо тээшэ яарана. Автолавка үбһэшэд, таряашадта дайраад, шоссейн хойто бэеын таряаланай дундуур Дээдэ-Бургалтай тээшэ бүмбэлзэнэ.

«Мир» колхозой нэгэдэхи фермын һаалишан Дулма Жаргалова һанаа үнөөн болоһоор нилээхэн болобо. Үнеэдээ һаажа байха үедэньшье хубсаһа угаадаг «Белка» машинын хүүен хүдэлхэ соностоходол гэдэг. Заримдаа машинынгаа хажууда зогсоод, юумээ утаанаб гэжэ һанахадаа, һаажа байһан үнеэнэйнгөө хүхэнһөө ходорһон хэдэн һабагша һүе һуулгынгаа гадуур шаажулжархидаг бэлэй. Теэд тэрээнээ харамнажа, «энэл һүнэй ашаар Даша-Дэлэг абгайда машина захяа бэшэ гүб?» гэжэ бодоходоо, гарнуудынь хурдан болон, һүнэй шааяха бүри абьяастайгаар жэшэлзэдэг һэн. Эгээ нимэ нэгэ үедэ фермын газаа бүмбэгэр машина ерэжэ тогтошолой.

Тэрэнэй һүүлээр һаалишан Дэжэлэй гэртэ хубсаһа угаадаг машинын хүнхинөөн дуулдадаг болоо һэн. Город хүдөө хоёрой хоорондохи илгаае үгы хэжэ байһан энэ хүгжэм хүршэнэрэйнь сэдьхэл баясуулдаг, һаалишан Дэжэдтэ бүри ондоо бодол түрүүлдэг болоһон. Магад, Дэжэд һаалишамнай пианино, холодильник автолавкадаа захижархихадаа торохогүй хүн ха юм.

...Автолавка Хара-Үбэсэнэй һүнэй фермын һаалишадта, тэндэхи полевой станда наранай орохын урда хүрэхэ зорилготой бүмбэрнэ. Тэндэ ошохын түлөө шоссей харгыгаар хэдэн модо ябаха хэрэгтэй. Жолоошон зүүн гараараа машинынгаа жолоое бүхөөр бэряад, нүгөөдөөрөө үлэ мэдэг туһалалсан, «Тэндэ намайе хүнүүд хүлеэнэ» гэжэ урагшаа яарана.

Машина соонь мүнөө юрэ бусын бараан ашаатай. Һаалишад баясаха гэжэ ээзниинь найданхай. Малшад, хонишод, таряашадай баясахада коммунист Даша-Дэлэг Бадмаев өөрөөшье баясадаг гээшэ. Хүнэйл түлөөдэ тэрэ ганса гараараа машина жолоодон ябана.

Һаалишад нооһон джемпер үмдэхэдөө бэе бэеэ танихын аргагүй болошобод. Залуушуулынь:

—Даша-Дэлэг абгай, һайнта даа, баярые хүргэнэбди,—гэлдэбэ, наһатайшагуудынь:

—Энээнэйш түлөө ноябриин долооной һайндэрээр шамаяа урихабди. Тиигэтэр жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн байхабди,—гэжэ Бадмаевые найдуулна.

...Үглөөдэрынь автолавка аймагай түб һуурин тээшэ ошожо ябаа һэн. Һаалишад, хонишод, таряашадай шэнэ захилые дүүргэхэнь бшуу. Гансашье «Мир» колхозойхидой захил энэ автолавкаар дамжуулагдана бэшэ, Ториин совхозой оёорой отделениин малшадайхишье бии. Коммунист Бадмаев үдэр бүри тооной зуу гаран модо ябажа, малшадые хэрэгтэй эд бараагаарнь хангадаг.

Зэдын райпотребсоюз ерэхэдэнь, Хүндэлэлэй самбарта тэрэнэй нэрэ бэшэгдэнхэй байба. Бүхы һарануудта даалгабарияа 125—130 процент дүүргэдэг хэдэнь бэшэньшьегүй яахаб.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ.

Зэдэ.

МОСКВАГАЙ ЭМНЭГШЭД КОММУНИС ЁҺООР АЖАЛЛАНА

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). Оронноймнай ниислэл хотын 82 мянган үлүүтэй медигүүд—коммунис ажалай түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөндэ хабаадана. Энэ мүрысөөнэйнь онсо илгаа юуб гэхэдэ, арад зониие медицинын талаар хангалга һайжаруулха, эмнэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, мүн хэдэн мэргэжэлтэй болохые оролдохо зорилго табина.

Москвагай Ждановска районой үхибүүдэй 4-дэхи больницын коллективэй үүсхэлээр эхилээн, энэ хүдэлөөнэй хэр дэлгэржэ байһан тухайда РСФСР-эй Элүүрые хамгаалха министерствын коллеги дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Москва хотын элүүрые хамгаалха таһагые даагша Н. Лапченкын мэдээсэһэнэй ёһоор, 26 мянган врач, фельдшер, медсестра, санитарка, санэпидстанцинууд болон аптекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай ударнигуудай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Энэ үндэр нэрэ зэргын түлөө мүрысөөндэ Москвагай 36 больницын, 44 поликлиникын, нарайлалгын 5 гэрэй, хүүгэдэй 25 яслиин, зуу шахуу аптекэ болон эмнэлгын бусад эмхи зургаануудай коллективүүд хабаадана.

Коллегиин заседани дээрэ олохон эрхим коллективүүд нэрлэгдээ. Жэшээлбэл, Дзержинскэ районой үхибүүдэй № 27 инфекционно больница коммунис ажалай эмхи зургаанай нэрэтэй болонхой. Эндэ эмнэлгын хүдэлмэриинь шанар һайжаруулагдана, хүн зон болбосон һайнаар хангагдана. Энэ коллективэй хүдэлмэрилэгшэд хүүгэдтэ тон анхаралтайгаар хандадаг, тэдэниие эмнэхэдээ шэнэ аргануудые хэрэглэдэг. Өөһэдынгөө ажалда эдэнэй оролдосотойгоор хандадаг байһыень арад зоной олон тоото һайшаалнууд эли тодоор гэршэлнэ.

Городой № 67 клиническэ больницын хүдэлмэрилэгшэд бүгэдэ арадай энэ хүдэлөөндэ түс түстаа хабаадалсажа эхилээ һэн. Мүнөө больницын бүхы коллектив «коммунис ажалай эмхи зургаан» гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байна. Түс больницын ажабайдалда нилээд хубилалта болоо. Хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно, врачнарай хахадһаа олонхинь шэнжэлгэ хэнэ.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн шэнэ үдхаар баяжан дэлгэрнэ. Москвагай медигүүд элүүр энхэ байдалай 320 комнато, түлөөһэгүйгөөр ажалшадые хангадаг һайн дуранай поликлиникэнүүд, элүүр энхэ байдалай университедүүдые эмхидхээ.

Коммунис ажалай ударнигай, коллективэй түлөө мүрысөөн — арад зониие медицинын талаар хангаха хэрэг улам һайжаруулха тэмсэл хүгжөөгшэ хүсэн болоно гэжэ коллегиин заседани дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

РСФСР-эй Элүүрые хамгаалха министерствын коллеги Москвагай эмшэдэй туйлалтануудые һайшаагаад, тэдэнэй дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхые дурадхаба.

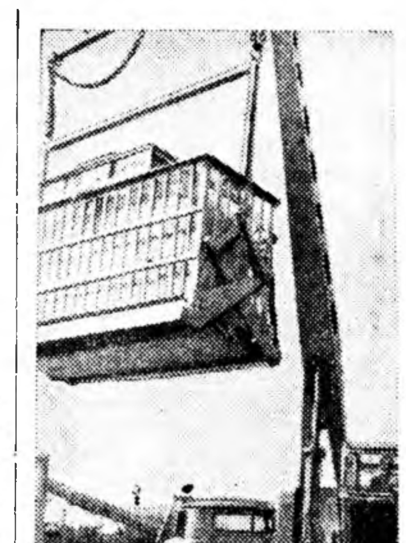

МОСКВА. Львовой автопогрузчигуудые үйлэдбэридэг завод хүдэлмэришэдэй ажалые хүнгэрүүлдэг шэнэ автопогрузчигуудые СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэ дээрэ харуулна. Тэндэ модо, труба, рельс ашадаг ба зөөдэг машинанууд бии. Мүн хүдэлмэришэнэй туһагүйгөөр хирписэ автомашинада ашадаг ба буулгадаг машина табигдан хэй. Зураг дээрэ: хирписэ ашадаг шэнэ автопогрузчик.

ТАСС-ай фото.

СТУДЕНТНЭРЭЙ ҮҮСХЭЛ ОРОЛДОЛГООР

Инженер, барилгашан, энергетик болохоор бэлдэжэ байһан залуу хүнүүдэй бэлиг шадабариин хэм хэмжээе сэгнэхэ бэрхэтэй байдаг. Зарим эдиршүүл бэлиг шадабаряар аарат аад, үсэд нэтэрүүл һаа, аспирантурада орохо түрүүшын кандидат болодог. Теэд хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ, эрдэм ухаанай ажал эрхилхэ хабагүй байһаниинь элирдэг ушар бии.

Студентын ямар юумэ хэжэ шадахые, юу хэжэ шадахагүйень хайшан гээд түргэхэн элирүүлжэ болохотой гээшэб? Эгээл үрэ ехэтэй нэгэ арга гэбэл, вуздахи студентнэрэй научна бүлгэмүүдтэ, конструкторска бюронуудта эдэ хитэйгээр хабаадуулха ябадал болоно. Тиин эдиршүүл һанаанһаа абтаһан темэ бэшэ, харин СССР-эй арадай ажахыда шухала асуудалнуудые шэнжэлхэ зэргэтэй.

Мүнөө дээдэ һургуулинуудай бэелүүлжэ байдаг теоретическэ шэнжэлгэнүүдтэ студентнэрһээ гадна, 197 мянган научна хүдэлмэрилэгшэд, тэдэ тоодо эрдэмүүдэй 7 мянган доктор, 59 мянган кандидадууд хабаадалсана.

Тусхай шэнжэлгэ хэдэг 290, элдэб һалбариин 200 лаборатори, эрдэм-шэнжэлгын 32 институт, тоолон гаргалгын 15 центр студентнэрэй шэнжэлхы ажалаа эрхилхэ бааза болонхой. Тэдэнэй хэдэг зарим шэнжэлгэнүүд предприятинуудай захилаар дүүргэгдэдэг. Бүхы гаргашыень захил хэгшэд даана. Жэшээнь, 1963 ондо 741 вузда 100 миллион үлүүтэй түхэригэй иимэ шэнжэлгэнүүд хэгдэһэн байна.

Дээдэ һургуулинуудта зохёон бүтээгдэһэн түхеэрэлгэ, приборнууд баһал аша үрэ ехэтэй байдаг, өөрсэ нарин байһаараа шалгардаг. Эгээн түрүү һанаашалга, бодомжонууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд залуу хүнүүдые һонирхуулна. Олохон ушарта студентнүүдэй зохёоһон конструкци тэндэһээ гарамсаараа заводуудта нэбтэрүүлэгдэдэг байха юм.

Киевэй политехническэ институтда зайн галай элшэ хүсэнэй гээгдэлые ехээр хорооһон компенсационно онһоон түхеэрэлгэ зохёогдоһон байгаа. 10 мянган киловатт хүсэтэй иимэ түхеэрэлгэнь жэлдээ 4 миллион киловатт-час зайн гал алмана. Хамта дээрээ 112 мянган киловольтампер хүсэтэй 15 иимэ шэнэ түхеэрэлгэ ороной 9 предприятида хүдэлгэгдэнэ. Тон ехэ, 400 атмосфер дарасатай, цельсеэр 700 градус халуун уураар хүдэлдэг ПК-31 гэжэ генератор дэлхэй дээрэ анха түрүүн энэл институдта зохёон бүтээгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаа.

Ленинградай түмэр замай транспортын институдай студентнэрэй научна бүлгэмдэ 1000 тухай студентнэр хабаадана. Түмэр зүйлнүүдэй ган, дабхаряануудые элирүүлэн олодог(студентнэрэй уралан бүтээһэн) ультра-абяа хэрэглэн хүдэлдэг дефектоскопые Молдавиин «Электроточприбор» завод олоор бүтээн гаргана.

Москвагай энергетическэ институдта бүтээгдэһэн, туршаха материалдаа шарик даран шэнгээжэ, уян ба шэлдэниинь тодорхойлхо «МЭИ-Т 6» гэжэ прибор тон һонин юм. Энэнь туршалгын сатые түргэдхэдэг, айхабтар нарин нягтаар хэмжэдэг, тиимэһээ тон үнэтэй, бараа ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэһэнэй үлүү болоно бшуу. Бэлэн болоһон, баһа багахануудшье юумэнүүдые энэ приборoор туршажа үзэхэдэ хамаагүй.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлдэдэг институдууд туршалгын полинуудтай, үрэ жэмэстэ саадуудтай, мал ажалай фермэнүүдтэй байдаг. Тиимэһээ эдэ институдууд областиингоо колхоз, совхозуудтай нягта холбоо байтуулан, шэнжэлгынгээ, ургасын сорт һайжаруулха хүдэлмэреэр тэдээндэ туһалдаг байна.

Саратовай хүдөө ажахын институдай студентнэр залаата ургамалай шэнэ сортнуудые, тэрэ тоодо ехэ ургаса үгэдэг «Скороспелое 66», «Кремовое 311» гэжэ хоёр сортын шара будаа, «Первенец Саратовского СХИ» гэдэг хара таряа бии болгоо. Тиихэдэ Воронежой хүдөө ажахын институдта «Воронежская 1» гэжэ судан ногооной эртүүр эдеэшэдэг сорт бии болгогдоо. Эдэнь Воронежой болон Курска областиин районуудта нютагжуулагданхай, мүн Болгарида, Венгридэ туршагдажа байна.

Кубаниин хүдөө ажахын институдай студентнэр (Кубаниин хара хүрьһэтэ газарта дээдэ захань хэды шэнээн минеральна, органическа үтэгжүүлгэ оруулхаб гэжэ тодорхойлоо. Институдай үүсхэлээр Краснодарай хизаартахи газар үтэгжүүлхын тула серпентинит малтан абажа, ашаглаха хэрэг эмхидхэгдээ. Институдай һуралсалай-туршалгын ажахыда «Безостая-1» гэдэг намарай шэниисын 46 гектар талмайн га бүриһөө 1963 ондо 52 центнер орооһон абтаһан байна. Мүн эндэ жэл соо овошой хоёр ургаса абаха агротехникэ зохёогдоо.

Үндэр баян ургаса абаха асуудалнууд, ургаса тухай анхарал гансашье ерээдүйн агрономууд, зоотехнигүүдэй һанаае зобоодоггүй. Химическэ машина бүтээдэг Москвагай институдай студентнэр двуулекислэ аммони абаха шэнэ арга, түхеэрэлгэ зохёон бүтээгээ. Энэнь мүнөө Лисичанска химическэ комбинадта нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Хуурай аад, кристаллическа двуулекислэ аммони һайн үтэгжүүлгэ байхынгаа хажуугаар, малда нэмэлтэ тэжээл болгон үгтэдэг. Энэ аргын һайн талань юуб гэхэдэ, аммиагай гаргаша бага болохо, мүнгэ зөөри багаар гаргашалагдаха, тэрэниие богонихон болзор соо үйлэдбэрилжэ шадагдаха байна.

Хэрбээ намарай тарилганууд ямар нэгэн хорото нүлөөндэ ороһон байгаа һаань, Азербайджанай нефть, химиин институдта зохёогдоһон приборoор таряалан дээрэ ябуул шалгажа үзэхэдэ һайн. Орооһониинь хосорон һалаагүй гү, энэ талмай дээрэ хабарай ургамал дахинаа хаһа соонь тарихаар бэшэ гү? гэжэ тодорхойлхо арга олгоно. Энэ прибор ургамалай тэсэбэриие 0,5-һаа 25 мянган условно ом хүрэтэр зүбөөр хэмжэдэг юм.

Мүнөө ВДНХ-гай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн тусхай выставкэ институдай һуралсалай үйлэдбэритэй холбоо барисаагаа үргэдхэлгэдэ зорюулагдана. Научна бүлгэмүүдтэ студентнэрэй зохёоһон хэдэн арбад прибор ба түхеэрэлгэнүүд тэндэ табигданхай.

Виллен ЛЮСТИБЕГР,
АПН-эй корреспондент.

ЖОЛООШОДОЙ ХАРЮУСАЛГА ЕХЭ

Мүнөө жэлдэ манай республикын ажалшад ябала һайн таряа ургуулаа гэхэдэ алдуугүй. Совхоз, колхозуудай полинууд дээрэ хэдэн арбаад, зуугаад мянган гектар алтан шэниисэ болон бусад ороoһото ургамалнууд эдеэшэн, хуряагдажа байна. Энэ һайн ургасые саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, гүрэндэ дары түргэн тушааха гээшэ тон шухала байна бшуу. Манай республикада үнгэрэгшэ жэлдэ ороoһо таряа шэрэлгэдэ 500 гаран автомашина хүдэлһэн һаа, мүнөө жэлдэ 1500 шахуу автомашина хэрэглэгдэхээр хараалагданхай. Мүнөө үедэ үйлэдбэриин управленинүүдэй захяагаар 403 автомашина хүдөө гараад, ажаллажа байна. Эдэ машинанууд саг дороо һайнаар заһабарилагдан, али бүхы талааараа бэлэн болгогдоһон юм. Машинада хүдэлхэ хүнүүд, жолоошод энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ һайнаар хүдэлхын тула социалис уялгануудые абаһан байнад. Хүдөө гараһан машинанууд нэн түрүүн силос даралгын хүдэлмэридэ хэрэглэгдэһэн ба мүнөө үедэ ороoһо таряа шэрэхэ хүдэлмэридэ орожо байнад.

— Түрүүшын тонно таряан гүрэнэй амбаарта Баргажанай үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд тушаaба. Буряадай автотрестын автоколоннонууд, тэдэнэй олон зуугаад жолоошод харюусалгата ба хүндэтэ уялгануудаа һайн мэдэрэн, эдэбхитэй хүдэлжэ захалаа гээшэ,—гэжэ автотрестын начальнигай орлогшо нүхэр Колесов хөөрэнэ.

Д. МУНКОЕВ.

Саган уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика дотор багa зэргэ үүлэтэйшэг байха. Бороо хура орохогүй. Баруун тээһээ һулашагаар һалхилха. Республикын нютагуудаар 18—23, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 9—11, үдэртөө 19—21 градус дулаан байха.

Августын 21—22-ой үдэрнүүдтэ үе үе үүлэтэйшэг, урда захын аймагуудаар бороотой байха. Баруун хойноһоо дунда зэргээр һалхилха. Хойто аймагуудаар һүниндөө 1—6, бусад аймагуудаар һүниндөө 7—12, үдэртөө 18—23 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

МОДОШОДНАЙ ЭРХИМ ҺАЙНААР АМАРНА

Энэ жэл Буряадаймнай ой модоной промышленностиин 600 гаран хүдэлмэришэд оронойнгоо курортнууд болон санаторинуудта, 330 хүн амаралтын байрануудта ошожо амарха юм.

Мүнөө үедэ модоной олохон ажахын хүдэлмэришэд зунайнгаа амаралтые курорт, санаторинууд дээрэ эмшэлүүлэн, тэнюун һайнаар үнгэргэжэ, бэеынгээ элүүрые бэхижүүлэн, хүсэ шадалаа зангидажа ерээ. Итанцын леспромхозой жолоошод нүхэд Белоглазов, Котов гэгшэд — нэгэниинь Шэтын областиин Шиванда аршаанда, нүгөөдэнь нарата Грузиин Цхалтуба курортдо амараад, эмшэлүүлээд ерэбэд. Хүртэйн леспромхозой хүдэлмэришэн нүхэр Ситников амаралтаяа Кульдурай халуун аршаан дээрэ үнгэргөө. Хандагайн леспромхозой ажалшад Камалев, Леонов гэгшэд Кавказай уула шадарай Кисловодскын ехэ курортын газар ошожо амарһанаа һаяхан бусажа ерэбэ. Энэ үедэ гансахан Хандагатайн леспромхозой 79 хүдэлмэришэд курорт, санатори болон амаралтын гэрнүүдтэ байжа амарһан байна.

Модошодой 1.600 үхибүүд пионерскэ лагерьнуудта ошожо амарба.

Республикымнай ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэдэй болон тэдэнэй үхибүүдэй байгша ондо курорт, амаралтын гэр, пионерэй лагерьнуудта ошожо амарха путевкодо 200 мянга гаран түхэриг гаргашалагдаха юм.

Н. ТЮТРИН.

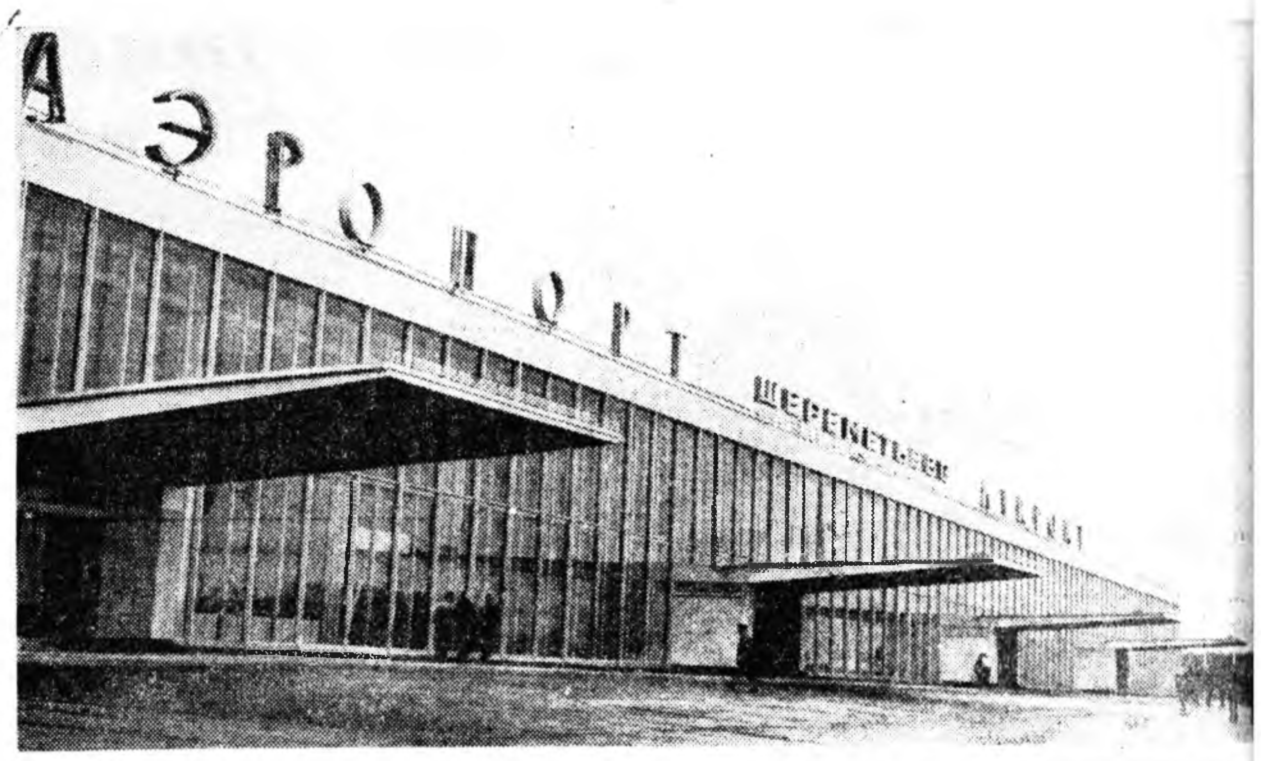

МОСКВА. СССР-эй Агаарай Флот мүнөө жэл 38 миллионһоо үлүү арад зониис зөөхэ юм. Мүнөө Москвадахи Шереметьевскэ аэропортдо 1.600 хүниис хангажа шадаха уласхоорондын шэнэ аэровокзалай барилга дүүрэхэ дүтэлөө. Тэрэнэй утань 200 метр, үргэниинь — 40 метр юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шереметьево гэжэ уласхоорондын шэнэ аэровокзал харуулагдана.

ТАСС-ай фото.

ТЕАТР, ЛЕКЦИ, КОНЦЕРТ

—Театр ерээ, театр ерээл! — гэһэн шэхэнэй шэмэг, сээжын баяр болоһон шэмээ Горячинск курорт дээрэ сахилтаан мэтэ хурдан тараба. Хүндэтэ айлшад — Хабаровскын драмтеатрай артистнууд В. Шавринай «Шэдитэ хубилалта» гэһэн энеэдэ зугаатай зүжэг абажа ерээ бшуу.

Клуб соо багтажа ядатараа суглараһан хүнүүд наадaнай эхилхэдэ Пуня Ядкинай хүхюун зугаата ушаралнуудые харахадаа тэрэ дороо баясан энеэлдэнэ. Ингэжэ зүжэгшэд наадаяа һайнаар бэлэдхэжэ, һонирхогшодой анхаралые татан, тэдэнтэй харилсаагаа дары байгуулжа шадана.

Зүжэг наадaнай дүүрэхэдэ харагшад нижэгэнэмэ альга ташалгаараа залуу 'артистнарта баяр баясхалан хүргэбэд.

Июль һара Горячинскын аршаан дээрэ зүжэг наада харалгын һара гэжэ нэрлэмээр байгаа. Эндэ Улаан-Үдын драмтеатрай артистнар «Һаабай» гэжэ зүжэг табяа. Ленинградай кинематографиин институдай студентнэр ехэ концерт гаргаа. ВЛКСМ-эй ЦК-гай Московско агитбригада айлшалаа. Буряадай комсомолой обкомой агитбригада мүн эндэ ерээ һэн.

Горячинск тосхоной хүүгэдэй сэсэрлигэй эгээл жааханууд «артистнар» баһал өөһэдынгөө уран һайханай амжалтануудһаа хубаалдаа. Тиихэдэ эндэ амарагшад баянист В. Петровой ударидалга доро үргэн программатай концерт бэлэдхэн, һонирхолтой наада табиһан байха юм.

Үргэн уужам оронноймнай холо ойрын элдэб олон нютагуудһаа амархаяа ерэһэн хүнүүд эндэ уйдажа гунигалха забгүй, хүхюун зугаатай байгаа. Юуб гэхэдэ, театр, лекци, концерт, наадан... Эдэ бүгэдэ тэдэниие һонирхуулһан байгаа бшуу.

В. ЕЛИСЕЕВ.

ҺОНИРХОЖО ХАРАБА

Дуун, хатар, наадан... Хэн эдээндэ дурагүйб? Тиимэ хүн байхагүй. Илангаяа залуушуул!

Буряад драмын театрай ба филармониин бүлэг артистнар августын 13-най үдэшэ Захааминай аймагай түб Цахир тосхоной Культурын байшан соо концерт табиба. Концертын программа хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдажа зохёогдоһон байгаа. Сэбэгмаа Дугаровагай «Үргэн Ононой эрье дээгүүр», «Арбан табанай һара», Жамсаран Дандаровай «Монгол орон», Дашма Дандаровагай «Баян даа, Буряад оромни», Фёдор Федюгинэй «Старшина милиции», Дашидондок Жалсараевай «Натагар шарахан Санжидмаа», «Айдархан ганcамни» гэһэн дуунууд, Гергесовагай хатар шагнагшад, харагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэжэ, ути удаан альга ташалгаар угтагдаба. Монгол арадай дуу аялгада дуратай байһанаа харагшад элирүүлбэ.

Юһэн хүнһөө бүридэһэн энэ коллектив августын 12-һоо эхилжэ аймагаймнай колхозникуудта концерт харуулна. Захааминай ажалша хүн бүхэн айлшадаа хүндэтэйгөөр хүлеэхэнь найдамтай.

Аймагаймнай колхоз бүхэн шэнэ клубтай болоҗо байнхай. Жэшээлэ, аймагай түб һууринда 250 хүнэй һууритай шэнэ Культурын ордон ойрын болзорто ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана. «Красный Октябрь» колхоз шэнэ клуб һаяхан ашаглалгада тушаагаа.

Д. ШАГДУРОВ.

СПОРТ „Иртыш“ бүлгэмэйхид эрхимлэжэ ябана

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зургаадахи зонодо «Б» классай футболистнуудай дунда РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй ээлжээтэ—хорин хоёр, хорин гурбадахи уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөнэй таблица хаража үзэхэдэ, наадaнай хоёрдохи хахадһаа уулзалга бүхэнөө эрхим һайнаар үнгэргэжэ эхилһэн командануудынь түрүү һуури буляалдажа ябана.

Омск городой «Иртыш» командынхид Хабаровскын шадамар бэрхээр наададаг футболистнуудта айлшалхадаа, тэдэнээ 1:0 тоотойгоор шүүжэ, хамтадаа 26 очкотой болоҗо, түрүү һуури эзэлбэ. Нүгөөдэ—Барнаул городой «Темп» командынхид Владивостогой «Луч» бүлгэмэйхидтэ айлшалхадаа, эдэнэрээ 2:0 тоотойгоор шүүжэ, хамта дээрээ 25 очкотой хоёрдохи һуурида гаранхай. Мүн Ангарскын «Старт», Томскын—«Торпедо» командануд тус тустаа 25—25 очкотой болоо.

Саашаа тус тустаа 24—23 очкотой болоһон Хабаровск, Усть-Каменогорск, Комсомольск-на-Амуре городуудай командануд һубарилдана. Владивосток городой «Луч» команда мүнөө 22 очкотой болоҗо, наймадахи һуури эзэлжэ ябанхай. Эдэнэрэй удаа 21 очкотой болоһон командануд гэхэдэ, Благовещенскын «Амур», Улаан-Үдын «Армеец»; Красноярскын «Локомотив», Семипалатинскын «Цементник» бүлгэмэйхид болоно. Прокопьевскын «Шахтёр», Шэтын «Забайкалец» командануд 20—20 очкотой болоҗо, 13—14-дэхи һуурида гараба. Кемерово городой «Химик»—19, Рубцовскын «Торпедо»—18, Новосибирскын—«Сибсельмаш»—17 очкотой болонхой. Манай хүршэнэр—Эрхүүгэй «Ангара» команда 14 очкотой болоҗо, эгээл һүүлшын һуурида ябана.

Манай Улаан-Үдын «Армеец» ээлжээтэ хорин гурбадахи уулзалгаяа Кемерово городой «Химик» бүлгэмэйхидтэй августын 22-то үнгэргэхэнь.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ү... луурнии газарые һайна... ашаглаха» гэһэн гаршаг до... нүхэр Н. С. Хрущевой мэр... жэлтэд, партиина болон аж... хын хүдэлмэрилэгшэдтэй Фру... зе городто хэһэн хөөрэлдөө... Түрүү бэшэг — «Бүхы ре... публикымнай оролдолго» гэһ... гаршагтай. Хяагтын үйлэдб... риин управлениин хүдөө аж... хын ажалшадай социалис ул... ганууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Ан... гай совхозой ажахын тоосо... до ороһон Э. Дашиевай даа... хонишодой бригадын ажал т... хай корреспонденци «эконом... кын оньһонууд» гэһэн гарш... доро үгтэбэ.

Гурбадахи хуудаһанда: Х... баровскын драмтеатрай дире... тор Г. А. Сащенко гэгшы... интервью «Дахин уулзатар... баяртай» гэһэн гаршаг доро ү... тэбэ. «Бидэ таанадтай тани... сахые хүсэнэбди» гэһэн Кра... ноярскын хүгжэмтэ драмтеа... рай главна администрато... Б. Страшунский гэгшын бэшэ...

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ре... публикын һонин.

Хилын саанаһаа

Эгээн олон зоной хабаадалгатай Олимпиада

ТОКИО, августын 18. (ТАСС). XVIII Олимпиадын зунай наадада хабаадаха тусхай захил үгэлгын болзорой дүүрэхын урда тээхи хэдэхэн минутын туршада Грециин спортсменүүдһээ захил абтаа. Эдэнэр, Олимпиадын анхан бии болоһон оронoй түлөөлэгшэд, заншал болоһон гуримай ёһоор, бүхы наадануудтахи ёһололой жагсаалые наадаг юм. Эдэнэй захил тоогоороо 93-дахи болоо. Римдэ эгээн олон зоной хабаадаһан 1960 оной Олимпиадада 85 оронoй спортсменүүд суглараа бэлэй.

Тиимэһээ 93 оронoй түлөөлэгшэдэй хабаадахаяа байһаниинь өөрсэ ёһоной илалта болоно. Габашье энэ тоо нэмэжэ магад. Үшөө хэдэн оронoй спортсменүүд энэ Олимпиадада хабаадахые хүсэһэн аад, тусхай захилаа үшөө эльгээгээдүй байһаар. «Хэрбээ захилай ороо һаань, Уласхоорондын олимпийскэ комитедэй зүбшөөлөөр, тэдэниие абахаар бэлэн байнабди» гэжэ Оргкомитедэй генеральна секретарь С. Иосано хэлэбэ.

Совет нефть—Цейлондо

КОЛОМБО, августын 18 (ТАСС). Москвада баталагдаһан хэлсээнэй үндэһөөр, Совет оронһоо Цейлондо үгтэдэг нефтьпродуктнуудай хэмжээ энэ жэлэйхитэй сасуулбал, 1965 ондо гурба дахин ехэ болохо юм гэжэ Цейлоной нефтиин корпорациин түрүүлэгшэ К. Алвапиллаи пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Энэ түрүүлэгшэ Советскэ Союзаар, ОАР-аар ябаад, һаяхан бусаа. Цейлоной жэл бүри хэрэглэдэг нефтьпродуктнуудай 80 шахуу процентые Советскэ Союз үгэхэ болоно.

Маневрнууд баһал болоно

ПАРИЖ, августын 18. (ТАСС). Дундада далайн зүүн хубида байһан Турциин далайн-сэрэгүүдэй хүсэнэй маневрнууд энэ үглөөгүүр эхилээ, эдэнь гурбан үдэр үргэлжэлхэ юм гэжэ Франс пресс-эй корреспондент Анкараһаа мэдээсэбэ.

Эзэрхэг түримхэйнэртэ һануулга

КИПР

Кипрэй ажалай федерациин генеральна секретарь Андреас Зиатридис ингэжэ хэлэбэ: «Кипрэй үнэн зүб тэмсэлые дэмжэһэн, тус республикада туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа элирхэйлһэн Советскэ правительствын мэдүүлгэ бүхы киприодуудай зүрхэ сэдьхэлые баяр, талархалаар билтаруулаа. Энэнь бэеэ даахын, өөһэдынтөө байдал өөһэдөө тодорхойлхын түлөө тэмсэгшэ бага оронууд ба арадуудые СССР-эй правительствын хододоо хамгаалдаг байһанай арсашагүй гэршэ баримтануудай нэгэн болоно».

«Дундада далайн оршондо, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангаха зорилготой ехэ оролдолго гаргажа байһанайнь түлөө совет арадта, эб найрамдалай түлөө хэлбэришэгүй бата тэмсэлшэ—Никита Хрущев түрүүтэй Советскэ правительствада Кипрэй эхэнэрнүүд үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ.

Советскэ правительствын шэнэ мэдүүлгэ бэеэ даaһан байдалтай, зол жаргалтай байхын түлөө тэмсэлдэнь киприодуудые дэмжэһэн сэгнэшэгүй ехэ дэмжэлгэ болоно» гэжэ Кипрэй эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй федерациин түрүүлэгшэ София Цимилли мэдүүлбэ.

БОЛГАРИ

Интернациональна уялгадаа хододо үнэн байдаг Советскэ Союз зүб хэрэгые, арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдалые хамгаалан, үшөө дахин эрид мэдүүлгэ хэбэ гэжэ «Земеделско знаме» газета бэшэнэ. Кипрэй арадай тэмсэлые, Дундада далайн оршондохи аюулгүй байдалые эрид шууд хамгаалга — бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал батадхаха зорилгоор Советскэ Союзай ябуулдаг сэхэ шууд, хэлбэришэгүй политикын үшөө нэгэ ... болоно гэжэ үнэн сэхэ хүнүүд мэдэнэ.

КУБА

Кипрые үмөөрһэн Советскэ правительствын эрид шууд ябуулгые Кубын улад зон бараандаа һайшаан угтаба.

Фрунзе хотодо Н. С. Хрущевой хэлэһые «Турцида Хрущев эрид шанга һануулга хэбэ» гэһэн томо гаршагтайгаар «Революсьон» газета найруулан тунхаглаа. Гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралга, тэдэнэй сүлөөгэ эрхые эбдэһэн ябадал уласхоорондын байдалые муудхаана, тон муу хойшолонтуудта хүргэжэ болохо байна гэһэн Советскэ правительствын толгойлогшын мэдүүлгые тус газетэ тусхайлан толилоо.

ГРЕЦИ

Кипртэ туһа хүргэхэ гэһэн СССР-эй үнэн сэхэ, һайн һайхан зорилготой ябуулга грек, киприот арадуудай зориг бадаруулаа. Грецидэ, мүн Кипртэ арад бүтэдын ехэ баяр баясхалангаар угтагдаа. Совет оронoй дурадхал НАТО-гой империалистнуудай, Турциин эзэрхэг түримхэйнэрэй хархис шунахай 'аашые номгодхохо алхам болоно гэжэ Зүүнэй нэгэдэмэл демократическа партиин (ЭДА) мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

ЭДА парти грек арадай үмэнэһөө Советскэ Союзда баяр баясхалан хүргөөд, Кипрэй асуудалаар мүнөө тохёолдоһон байдалһаа нацида зохихо тобшолол хэхыень правительствые уряална.

ЯПОН

Японой газетэнүүд «Хрущев США-гай ба Англиин ябуулгые буруушаана» («Асахи», «Майнити»), «Кипрэй асуудал зэбсэгэй хүсөөр шиидхэгдэхэ ёһогүй гэжэ Хрущев урдшалан һануулна» («Нихон кэйдзай») гэһэн томо гаршагуудтайгаар Советскэ правительствын толгойлогшын Фрунзе хотодо хэлэһые дамжуулба.

ГОЛЛАНДИ

«Де телеграф» газетэ: «Оролууд Макариосые дэмжэнэ» гэһэн гаршагтай ехэ статья тунхаглаа. Тиихэдээ урда хилэнүүд шадарнь зэбсэгтэ хёмороной тохёолдожо болохо аюулда Советскэ Союз хамаагүйгөөр хандахагүй гэһэн Н. С. Хрущевой үгые тусхайлан абажа тунхаглаба.

(ТАСС).

Расистнууд Олимпиадада хабаадахагүй

ЛОЗАННА, августын 18. (ТАСС-ай корр.). Токиодохи Олимпиадын наадaнда Урда-Африкын республикые хабаадуулхагүй гэбэ. Уласхоорондын Олимпиадын комитет ингэжэ эсэслэн шиидхээ гээд мүнөөдэр соносхоһоо.

Хүгжэлтын замаар

ДАР-эс-САЛАМ, августын 18. (ТАСС). Танганьика ба Занзибарай нэгэдэмэл республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Оскар Камбона Исофье хотодо болоһон ехэ митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, правительствамнай һургуулинуудай, больницануудай барилгада, хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал табиха байха гэжэ мэдүүлээ.

Гэхэтэй хамта оронoо индустриализацилга шиидхэхы удха шанартай байна, ойрын сагта өөһэдын предприятинууд баригдаха, тиигэһэнэй ашаар оронoй хүн зон ондоо тээһээ асарагдаһан эд бараа бэшэ, харин өөһэдын эдлэл хэрэгсэлнүүдые бүтээн абадаг болохо гэжэ Камбона хэлэбэ.

Грециин правительствын шиидхэбэри

ЛОНДОН, августын 18. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Кипрэй бэеэ даанги, территориальна бүтэн бүрин байдалые хамгаалха уялгаяа дүүргэхын, тус аралда Турциин зүгһөө аюулай ходо тохёолдуулагдажа байһан тушаа хэмжээ абахын тула шухала тоотой армиин, агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй хүсэнүүдээ НАТО-һоо дуудаха гэжэ шиидхээбди гээд Грециин правительство НАТО-гой командованида мэдээсэһэн байна.

АФИНА, августын 18. (ТАСС). Измирээхи (Турци) НАТО-гой штабай түрүүшын бүлэг греческэ офицернүүд правительствынгаа шиидхэбэриин үндэһөөр дуудагдажа, Грецидээ ерэбэ. Энээн тухай Грециин газетэнүүд мэдээсэнэ.

„США гурбан дайнда оролсонхой“

ВАШИНГТОН, августын 18. (ТАСС). «Юнайтед стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» журнал һүүлшынгээ номерто Пентагоной сэрэгэй мэдээнэй тухайтай статья тунхаглаа. «Августын тэнгээр Холбоото Штадууд гурбан дайнда оролсоод байгаа» гэжэ тэрэ статья доторнь хэлэгдэнэ.

Конгодо улам үргэдэн һүжэржэ байгаа дайнда США татагдаад оронхой. Вьетнамдахи дайнда американска 16 мянга 500-гаад солдат хабаадана. Кипртэхи бүүдалдаанда сэрэгэй формотой американецуудай үшөө хабаадаагүйшье һаань, США-гай зургаадахи флот Дундада далайн сэрэгэй ехэ хүсэн болоно. Иимэ аюул хойшолонтой дайнуудта США юундэ оролсоноб гэһэн асуудал улам олон американецуудые һанаата болгоно гэжэ тус журнал бэшэнэ.

США-гай зүгһөө туһаламжы үзүүлэгдэбэшье, Сайгоной хүлһэнцэд Урда-Вьетнамда һамна сохигдон диилдэжэл байна гэжэ журнал мэдэрнэ.

Урда-Вьетнамдахи байдал муу байһаар. Урда-Вьетнамай гээлтэ хоролтонь июльдэ урда һарынхиһаа хоёр дахин ехэ болоо. Вьетконгын партизануудай тала руу оролго баһал олошоржо байнхай. США хэды оролдолго хүсэлэлгэ гаргабашье, Урда-Вьетнамдахи дайнда буруу һүрэһөөр гэһэн тобшолол тэрэ статья доторнь хэгдэнэ.

Хорото ябуулгаяа үргэлжэлүүлһээр

ХАНОЙ, августын 18. (ТАСС). Американска сэрэгэйхидэй хорото аашын гаргагдаһаар байһантай дашарамдуулан, Вьетнамай арадай армиин дээдэ командованиин хэлхээ холбооной түлөөлэгшэ буруушаалай мэдүүлгэ үсэгэлдэр дахинаа тунхаглаа.

Августын 12 ба 13-да американска сэрэгэй самолет Вьетнамай Демократическа Республикын агаарай дайдые Хон—Га-һаа хойгуур арба дахин дабажа ороһон байна.

Августын 12-то американска сэрэгэй 8 корабль ДРВ-гэй харьяата уһа руу Иге-Ан провинцида нэбтэрэн ороо гэжэ Вьетнамда адаглалга, хиналта хэхэ уласхоорондын комиссида эльгээһэн бэшэг доторoo энэ түлөөлэгшэ мэдээсэбэ.

Дэмырһэн мэдүүлгэ

БРАЗЗАВИЛЬ, августын 18. (ТАСС). Хэрбээ оролдолго гаргаа һаа, африканска хүршэ гүрэнэй ниислэл — «Браззавилиие хоёр час соо эзэлэн абаха байгааб» гэжэ һаяхан һайрхаһан, Леопольдвильдахи мүнөөнэй засагай толгойлогшо Чомбейн мэдүүлгые Браззавиллиин радио шэнжэлэн дамжуулба. Мадридһаа мордохо үедэнь иимэ үүргэ Чомбейдэ даалгагдаһан байжа болоо гү гэжэ Браззавилиин радиогой шэнжэлэгшэ асууна. Чомбейн Африкада урбаһанайнгаа һүүлээр американска Гитлер гэдэг гэжэ өөрыгөө тоолодог болоо һаань, үбайгүйдөө һубайрһан энэ шунахай эгэгээдтэ Конгын республикын (Браззавиль) арад харюу үгэжэ шадаха байха.

Аюултай түсэб

БОНН, августын 18. (ТАСС). НАТО-гой «олон талын» ядерна хүсые бүрин хинаха арга боломжо Холбоото Штадуудта, Баруун Германида олгохо зорилготой нюуса хэлсээн Вашингтоной ба Бонной хоорондо хэгдэжэ байнхай гээд Баруун Германиин «Нейес Рейн-цейтунг» газетэ мэдээсэнэ. «Вашингтон Бонн хоёрой зүбшэһэн нюуса түсэб «НАТО-гой олон талын ядерна флодой «Поларис» ракетануудые хамтадаа хэрэглэхэ эрхэ» США-да, ФРГ-дэ хангаха ёһотой гэжэ тус газетын лондонско корреспондент тэмдэглэнэ.

КОСТО-РИКЫН ЗАЛУУШУУЛАЙ ХҮСЭЛ, НАЙДАБАРИ

Косто-Рикын залуу үетэн дайн сэрэгтэ дураа гутадаг, тиимэһээ ниитын ондо ондоо байгууламжатай оронуудай эбтэй эетэй байха хараа бодолдо дуратай байдаг. Минии оронoй залуушуул ниитын-экономическа байдал һайжаруулхые, национальна дэбжэлтэ түйлахые хүсэнэ, өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо гэжэ оролдоно. Ерээдүйн һайн һайхан байдалай түлөө тэмсэдэг дүй дүршэлөө абалсахын тула бусад арадуудай байдалые һайса мэдэдэг болохо, тэдэнэртэй хани барисаатай болохо хүсэлтэй. Өөрынгөө орон дотор, мүн хилын саанашье болоҗо байгаа хэрэг ушарнуудые зүбөөр ойлгодог. Косто-Рикын эдиршүүл дэлхэй дээрэхи социальна, политическа, экономическа байдалай ушар удхые мэдэдэг болохо дуратай. Эдэнэр Марксын болон Чеховэй, Нерудын ба Гильенэй, Сартрын ба Достоевскиин, Горькиин ба Гарсиа Лоркын, мүнөөнэй ба классигуудай зохёолнуудые уншаха дуратай. Залуушуулай ухаан мэдэрэлые дээшэлүүлэнгүй, бarga харанхы байлгаха гэжэ оролдогшодой бии байбашье, тэдээндэ эсэргүүсэн, ерээдүй тээшэ зоримгойгоор шармайн эрмэлзэгшэд олон.

Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байхын түлөө баатарлигаар тулалдаһан үбгэ эсэгэнэрэйнгээ хүсэл захьянуудые дүүргэхэ уялгатайгаа Косто-Рикын залуу үетэн мэдэнэ.

Эрхэ сүлөөтэй болохо гэһэн национальна хүсэл эрмэлзэл, хүн түрэлтэнэй нэрэ түрые хүндэлдэг ябадалай иимэ жэшээ дурдахам. Нэгэ ехэ городой хоёр басагад коммунизмын үзэл баримталдаг, энээн тухай сэхэ хэлэдэг байһанайнгаа түлөө колледжһээ гаргуулһан юм. Энээниинь буруушааһан олон зоной ехэ хүдэлөөн болоо һэн. Конституци, хуули болон национальна ёһо заншал эбдэһэн засагаархидай аашануудые политическа партинуудта хабаатай залуушуулай эмхинүүд, профсоюзууд, парламентын депутадууд, студентнэр, түрүү үзэлтэй хэблэлэй түлөөлэгшэд эрид буруушааһан байгаа. Иимэ хүдэлөөнэй эрилтын баалалтада орожо, засаг захиргаанайхид колледжын хүтэлбэрилэгшэдэй шиидхэбэриие болюулха баатай болоһон. Басагад һуралсалаа үргэлжэлүүлээ.

Энэ жэшээ дээрэһээ харахада, арад зоной эрэлхэг зориг илаха байһаниинь элирнэ. Ингэжэ һанал бодолоо нэгэдэһэн олон жэшээ дурдажа болохо байна.

Национальна нэрэ солоё мэдэрэн жагсажа байһаниинь Косто-Рикын арад зоной бүхы ажабайдалһаа харагдана. Эдэнэй политическа болбосоролой улам үргэн хүгжэхэ байһан дээрэһээ, демократида эсэргүү засагаархидай ябуулганууд буруу һүрэнэ.

Ямаршье янза маягтай колониальна дарлалтые — Анголодо гү, али Мозамбигта, «Португалиин» Гвинейдэ гү, али «Британиин» Гвианада, Урда Родезидэ гү, али Пуэрто-Рикэдэ, хүн зоной зэбүүрхэдэг Фервурдын политикатай Урда Африкада гү, али расистнууд, Ку-клукс-клануудтай США-да бии байгаа дарлалтые Косто-Рикын улад зон эрид буруушаана.

Манай арад зоной иимэ хараа бодолынь амгалан ба эб эетэй байлгые хамгаалдаг, дайн сэрэгтэ, тэрэниие бэлдэхэ ябадалда эсэргүү, империализмын эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүү, ядерна буу зэбсэг тараалгада эсэргүү бүхэдэлхэйн тэмсэлые улам шангадхана.

Гурбан янзаар ядерна туршалга хэхэ ябадал хориһон Московско договорые манай арад һайшаана. Бүхы буу зэбсэгүүдые бүтэдөөрэн хуряаха, термоядерна дайнай аюул зайсуулха зорилго табиһан ямаршье хэлсээнүүдые манай оронoй арад түмэн дэмжэхэ. Бүхы ажалша хүн түрэлтэнэй хүсэжэ байдаг эб найрамдалай манай түби дэлхэй дээрэ илан мандахынь тула бидэнэр шадал соогоо оролдохо байхабди.

Хулио СУНЬОЛ,
Косто-Рикын парламентын гэшүүн-журналист.
(АПН).

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

БУРЯАД ҮНЭН
1 дэхи нюур.
1964 оной августын 20.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00197. Зак. № 734.